

Vergaderjaar 1992-1993

22 815

Regels met betrekking tot de verlening van voorzieningen aan gehandicapten (Wet voorzieningen gehandicapten)

Nr. 10

EINDVERSLAG

Vastgesteld 24 februari 1993

Na kennisneming van de Memorie van Antwoord zijn in de vaste Commissies voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹, voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening² en voor het Gehandicaptenbeleid³, nog enkele vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Wanneer de regering deze tijdig zal hebben beantwoord achten de Commissies de openbare beraadslaging genoegzaam voorbereid.

¹ Samenstelling:

Leden: Spieker (PvdA), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), ondervoorzitter, Schutte (GPV), Groenman (D66), Wolters (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Linschoten (VVD), Leijnse (PvdA), Janmaat (Centrumdemocraten), Doelman-Pel (CDA), voorzitter, G. H. Terpstra (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegenthart (PvdA), Schoots (PvdA), Beijlen-Geerts (PvdA), Schimmel (D66), Rosenmöller (Groen Links), Huibers (CDA), Middel (PvdA), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Van Hoof (VVD) en Van der Ploeg-Posthumus (CDA).

Plv. leden: Witteveen-Hevinga (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA), Van der Vlies (SGP), Versnel-Schmitz (D66), Paulis (CDA), Franssen (VVD), Kamp (VVD), Van Nieuwenhoven (PvdA), Willems (Groen Links), G. de Jong (CDA), Tuinstra (CDA), De Kok (CDA), Akkerman (PvdA), Melkert (PvdA), Leerling (RPF), Kohnstamm (D66), Brouwer (Groen Links), Eisses-Timmerman (CDA), Van Gelder (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Reitsma (CDA), De Korte (VVD) en Van Houwelingen (CDA).

² Samenstelling:

Leden: Castricum (PvdA), voorzitter, Spieker (PvdA), Lauxtermann (VVD), Van Noord (CDA), Van Vlijmen (CDA), De Pree (PvdA), Schutte (GPV), Wolters (CDA), Lankhorst (Groen Links), ondervoorzitter, Tommel (D66), Te Veldhuis (VVD), Van Rey (VVD), Tegelaar-Boonacker (CDA), Swildens-Rozendaal (PvdA), Van de Camp (CDA), Koetje (CDA), Versnel-Schmitz (D66), Ruigrok-Verreijt (PvdA), Van Gijzel (PvdA), M. D. T. M. de Jong (CDA), M. M. van der Burg (PvdA), A. de Jong (PvdA) en Ramlal (CDA).

Plv. leden: R. van Middelkoop (PvdA), J. H. van den Berg (PvdA), Jorritsma-Lebbink (VVD), Boers-Wijnberg (CDA), Paulis (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA), J. T. van den Berg (SGP), De Graaf (CDA), Rosenmöller (Groen Links), Ter Veer (D66), Van Erp (VVD), De Korte (VVD), De Kok (CDA), Verspaget (PvdA), Esselink (CDA), Reitsma (CDA), Wolffensperger (D66), Netelenbos (PvdA), Leerling (RPF), Van der Ploeg-Posthumus (CDA), Kersten (PvdA), Van der Vaart (PvdA) en Tuinstra (CDA).

³ Samenstelling:

Leden: Dees (VVD), Beckers-de Bruijn (Groen Links), E. G. Terpstra (VVD), Castricum (PvdA), Spieker (PvdA), Van der Vlies (SGP), Jorritsma-Lebbink (VVD), Laning-Boersema (CDA), voorzitter, De Kok (CDA), Kohnstamm (D66), De Cloe (PvdA), G. H. Terpstra (CDA), Swildens-Rozendaal (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Smits (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Van Otterloo (PvdA), Netelenbos (PvdA), ondervoorzitter, Versnel-Schmitz (D66), Achttienribbe-Buijs (PvdA), Ruigrok-Verreijt (PvdA) en Hillen (CDA).

Plv. leden: Van Hoof (VVD), Willems (Groen Links), Linschoten (VVD), Vacature (PvdA), E. van Middelkoop (GPV), Kamp (VVD), Van der Heijden (CDA), Krajenbrink (CDA), Schimmel (D66), Niessen (PvdA), Huibers (CDA), Vacature PvdA, Wolters (CDA), Hermes (CDA), Doelman-Pel (CDA), Janmaat-Abée (CDA), De Pree (PvdA), Vacature PvdA, Groenman (D66), Vacature PvdA, Leerling (RPF) en Van Leijenhorst (CDA).

1.	Algemeen	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Uitbreiding van AAW-voorzieningen naar ouderen en het vraagstuk van de premieplicht AAW	7
1.3	Decentralisatie, rechtsgelijkheid en de één-loketbenadering	10
1.4	Budgettaire neutraliteit	14
2.	(Gemeentelijke) zorgplicht en waarborgen	15
2.1	Algemeen	15
2.2	Kostenbeheersing en het vraagstuk van de eigen bijdragen	18
3.	Voorzieningenterreinen	23
3.1	Leefvoorzieningen	23
3.2	Woonvoorzieningen	26
3.3	Zorgvoorzieningen	28
3.4	Inkomensondersteunende voorzieningen	30
4.	Samenhang en afstemmingen tussen voorzieningen	30
5.	Uitvoeringsaspecten	31
5.1	Kwaliteit van de voorzieningen; advisering	31
5.2	Rechtsbescherming	34
6.	Financiële aspecten	34
6.1	Algemeen	34
6.2	Verdeling over gemeenten	36
7.	Evaluatie	36
	Diverse opmerkingen	37
	Artikelsgewijze opmerkingen	37

1. ALGEMEEN

1.1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie zegden de regering dank voor de antwoorden op de door hen in het voorlopig verslag gestelde vragen. Niettemin zouden zij nog op een aantal zaken willen ingaan. Temeer daar tijdens het overleg van de Vaste Kamercommissies met de bewindslieden op 4 februari jl. is gebleken dat er hiaten in de voorbereiding van deze omvangrijke bestuurlijke en administratieve operatie zijn aan te wijzen. Ondanks dit feit konden deze leden achter de strekking van de overheveling van de RGSHG en AAW-voorziening naar de gemeenten en de AWBZ staan. Wel stelden deze leden met grotere nadruk de afronding van de bestuurlijke voorbereiding per 1 juli 1993 op centraal niveau als uiterste datum aan de orde.

Met name de voortgang in de voorbereiding van de overheveling van de voorzieningen naar de AWBZ vervulde de CDA-leden met grote zorg. Begin december 1992 berichtte de staatssecretaris van WVC aan de Kamer, (Memorie van Antwoord; pag. 2) dat één dezer dagen het standpunt over het advies van de ZFR van 25 juni 1992 zal worden meegedeeld, terwijl dit standpunt de Kamer in een brief (kamerstuk 22 089, nr. 20) pas op 1 februari 1993 bereikte. Deze wijze van voorbereiding had eerder bij de CDA-leden geleid tot het verzoek tot nader overleg op 4 februari jl. (kamerstuk 22 089, nr. 21). Nu zij het toegezegde tijdschema omtrent de afronding van uitvoeringsbesluiten in een brief dd. 16 februari 1993 hadden gelezen, was hun bezorgdheid nog niet weggenomen.

De in de brief van 1 februari 1993 aangekondigde wijzigingen in de regeling hulpmiddelen en geneesmiddelen dienen volgens de leden van de CDA-fractie in dat geval slechts versneld te worden. Uit de brief van 1 februari jl. blijkt verder dat het wetsvoorstel modernisering AWBZ los staat van de wijzigingen besluiten geneesmiddelen en hulpmiddelen, omdat ook na aanvaarding van het wetsvoorstel modernisering AWBZ dezelfde besluiten van kracht zullen blijven. Daarom hadden de leden van de CDA-fractie er met instemming van kennisgenomen, dat de staatssecretaris aan de ZFR verzocht had uiterlijk 1 mei 1993 te adviseren, zodat direct na de besluitvorming in de Eerste Kamer over de WVG publicatie ervan in de Staatscourant kan plaatsvinden.

Op de onderdelen gezinshulp en ADL-assistentie wijkt het voornemen van de datum van 1 juli 1993 af en wel op het punt van de aangekondigde nota van wijziging op het wetsvoorstel modernisering AWBZ.

Deze leden achtten dit een onuitvoerbaar vertraging opleveren en wezen daarbij op het alternatief van de staatssecretaris, die voornemens is het wonen in een ADL-woning en de woningaanpassing boven de f 45 000 in een subsidieregeling onder de Wet financiering volksverzekeringen te brengen. Dit kon volgens deze leden niet zijn op grond van de indicatievereisten voor deze verstrekkingen, aangezien deze eveneens onder de werkingssfeer van de AWBZ vallen. Zo kan naar het oordeel van deze leden ook de gezinshulp en de ADL-hulp onder de nieuwe subsidieregeling WFV worden gebracht en de voorbereidingsfase voor 1 juli 1993 zijn afgerond. De CDA-leden kwamen tot de conclusie dat de ADL-woning, woningaanpassing boven de f 45 000 de gezinshulp en de ADL-assistentie als subsidieregeling binnen de WFV kan worden opgenomen, conform de subsidieregeling gezinsverzorging binnen de WFV. Kortom, in alle gevallen kan de voorbereiding van het concept-subsidiebesluit (WFV) per 1 juli 1993 op centraal niveau zijn afgerond en wordt de behandeling van het wetsvoorstel AWBZ (kamerstuk 22 904) daarmee niet belast. De leden van de CDA-fractie hechtten zeer aan een

toezegging van de regering omstreeks 1 juli 1993 alle uitvoeringsbepalingen te hebben afgerond, voordat zij met een definitieve afhandeling van het onderhavige wetsvoorstel akkoord kunnen gaan.

De leden van de fractie van de PvdA dankten de regering voor de antwoorden, maar betreurden het dat een aantal van de vragen die het onderhavige wetsvoorstel bij hen opriep in de Memorie van Antwoord nog niet waren beantwoord. Zij herinnerden daarom graag aan de toezegging, gedaan tijdens het Mondeling Overleg van 4-2-1993 dat «alle vragen welwillend zullen worden beantwoord».

Deze leden hadden al eerder te kennen gegeven dat zij niet zonder aarzelingen de hoofdlijn van dit wetsvoorstel konden ondersteunen. Zij hadden dit een next-best-oplossing genoemd omdat hun lang gekoesterde wens om ook ouderen in aanmerking te laten komen voor voorzieningen alleen in vervulling kan gaan onder handhaving van de nu beschikbare middelen.

De noodzaak van een harmonisatie van het huidige stelsel van voorzieningen voor gehandicapten onderschreven zij. Door een duidelijke indeling, nl. zorgvoorzieningen naar de AWBZ, werkvoorzieningen in de AAW en leef- en woonvoorzieningen gedecentraliseerd naar de gemeenten, wordt het aanmerkelijk overzichtelijker voor de gehandicapten en op die wijze is afstemming van de zorg en het leveren van zorg op maat ook beter mogelijk dan voorheen.

Dat de kring van rechthebbenden wordt uitgebreid tot personen van 65 jaar en ouder vonden de leden van de PvdA-fractie niet alleen rechtvaardig, het leek hen ook een logisch gevolg van het beleid om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen.

De leden van de VVD-fractie refereerden aan hun eerdere inbreng, die erop gericht was geweest nadere, verduidelijkende informatie te ontvangen teneinde daarna te kunnen komen tot oordeelsvorming over de voorliggende wet. Tegen die achtergrond stelden zij thans vast, dat de gevraagde duidelijkheid er slechts tendele was gekomen. Op vele belangrijke onderdelen van het wetsvoorstel waren de antwoorden van de regering slechts summier, nietszeggend en dus weinig bevredigend geweest. De voor deze leden essentiële onderbouwing van de door de regering in de Memorie van Toelichting ingenomen standpunten en uitgesproken verwachtingen bleef helaas achterwege. Dat bracht deze leden tot de conclusie, dat alleen daarom al op dit moment hunnerzijds geen positieve reactie te verwachten was.

Voorts hadden de leden van de VVD-fractie vastgesteld, dat met betrekking tot een aantal andere aspecten de regering niet verder komt, dan de uitspraak dat een nadere regeling zal plaatsvinden, nader overleg nodig is of dat verwezen wordt naar de Memorie van Toelichting van een nog niet bekend wetsvoorstel. Zij gaven aan er weinig voor te voelen om positief te reageren op een wetsvoorstel, waarvan belangrijke elementen nog niet bekend zijn. Tot hun spijt moesten zij vaststellen, dat de van de regering ontvangen brief dd. 16 februari 1993 over het tijdsschema van diverse wetsvoorstellen bevestigt, dat door hen essentieel geachte informatie niet tijdig beschikbaar zal zijn voor het eindoordeel over dit wetsvoorstel.

Tenslotte, zo stelden deze leden vast, blijft er op weer andere aspecten van het wetsvoorstel verschil van inzicht met betrekking tot de inhoud van het wetsvoorstel.

Samenvattend betekende dat, aldus de leden van de VVD-fractie, dat hun oordeel over dit wetsvoorstel nog verre van positief is.

De leden van de fractie van D66 hadden met belangstelling kennis genomen van de door de regering middels de door de Memorie van Antwoord beantwoorde vragen. Voorshands moesten zij echter tot hun spijt vaststellen dat op een aantal hoofdelementen de regering er niet in geslaagd was om deze leden voor het wetsontwerp te winnen. Zo bleven de leden van de fractie van D66 ernstige twijfels hebben over de vraag of met de voorgestelde wet daadwerkelijk tegemoet zou kunnen worden gekomen aan de ook door deze leden gewenste zogenaamde één-loket-structuur, terwijl bij de leden van de fractie van D66 daarenboven hun reeds bij Voorlopig Verslag geuite twijfel over de vraag in hoeverre op het punt van de voorzieningen van gehandicapten de decentralisatie niet te zeer ten koste zou gaan van de rechtszekerheid, eerder was toege-
nomen dan afgenomen. Ten slotte handhaafden deze leden hun oordeel dat een te groot beroep op de solidariteit wordt gedaan doordat de uitbreiding van de kring van gerechtigden ten koste gaat van de financiering van de voorzieningen voor gehandicapten jonger dan 65 jaar.

Al met al vreesden deze leden dat, ook doordat de voorstellen – in samenhang met het wetsvoorstel op stuknummer 22 904 – zonder enige twijfel tezamen een grote operatie konden worden genoemd, de regering een koers had ingezet die voor de gehandicapten een niet acceptabele zou zijn. Dit klemde te meer nu de blijkens de brief van 16 februari 1993 overhandigde tijdsplanning voor behandeling en invoering van de beide ter zake relevante wetten zodanig krap bemeten was dat zij bij invoering daarvan per 1 januari 1994 vreesden dat dit zonder enige twijfel ten koste zou gaan van niet alleen de zorgvuldigheid bij de behandeling maar ook van de continuïteit van de voorzieningen waarvan de gehandicapten in hoge mate afhankelijk waren. Voor een groep burgers die toch al behoren tot de in meerdere opzichten hulpbehoevendenden was het te meer een verantwoordelijkheid van de overheid om zorgzaam met hun belangen om te gaan. Haastige spoed was derhalve op dit punt bijna zeker de vijand van datgene wat met het oog op het belang van de gehandicapten nagestreefd moest worden.

De leden van de fractie van D66 stelden vast dat de regering de twijfel van de Raad van State over verbetering in de werking van het stelsel en de kwaliteit van de voorzieningen zelf niet deelt (Memorie van Antwoord, blz 3). De regering gaat echter voorbij aan de argumentatie van de Raad dat het probleem schuilt in de condities waaronder de overbrenging naar de gemeenten geschiedt. Het gebrek aan regelgeving gecombineerd met het geringe budget is naar het oordeel van deze leden de gerechtvaardigde voedingsbodem voor de niet alleen door de Raad van State uitgesproken twijfel. Zou de regering hierop alsnog in kunnen gaan?

De regering geeft aan, aldus de leden van de fractie van D66, dat de gemeenten op een aantal terreinen deskundig advies in moeten winnen en dat zij in de verordening moeten regelen hoe zij daarin voorzien. De zinsnede die in de Memorie van Antwoord (blz 4) wordt gehanteerd luidt: «als dit voor de beoordeling van een aanspraak op een voorziening noodzakelijk is». Noch de Memorie van Toelichting, noch de artikelsge-
wijze toelichting biedt veel houvast omtrent de vraag in welke gevallen dit aan de orde is. In de Memorie van Toelichting is slechts sprake van de aanname dat specifieke deskundigheid vereist zal zijn bij ingrijpende woonaanpassingen en aangepaste vervoermiddelen. In combinatie met het feit dat niet vastgelegd is dat het hier om een onafhankelijk advies-
orgaan dient te gaan, maakt dit dat de consessie die de regering op dit

punt naar aanleiding van de kritiek van de Raad van State heeft gedaan, niet erg veel verandert aan het oorspronkelijke voorstel waarin niets werd gezegd over advisering. De leden van de D66-fractie vroegen de regering om het bovenstaande van hun commentaar te voorzien.

De leden van de fractie van D66 waren vooralsnog niet geheel overtuigd door de redenering van de regering dat de keuze voor het SVR-alternatief «een onjuiste keuze is, omdat de door de regering gestelde uitgangspunten (integrale benadering, afbakening en financiële beheersbaarheid) niet worden bereikt en af zou wijken van het kabinetsbesluit zoals verwoord in de brief van 6 mei 1991». Dat het afwijken van een kabinetsbesluit geen argument tegen het SVR-alternatief is, moge duidelijk zijn. En de stelling van de regering dat het SVR-alternatief als een onjuiste keuze moet worden betiteld omdat de door de regering gestelde uitgangspunten met dit alternatief niet zouden worden bereikt, kan pas als een argument worden beschouwd als dan ook aangegeven zou worden waarom met het SVR-alternatief deze uitgangspunten niet zouden kunnen worden bereikt. Kan de regering dit alsnog doen, zo vroegen deze leden. Overigens doet het argument dat het SVR-alternatief strijdig zou zijn met de decentralisatie-impuls wat merkwaardig aan, nu de sterke inhoudelijke relatie tussen woon- en vervoersvoorzieningen daarbij als belangrijke reden wordt aangehaald. Zagen deze leden goed, dat vervoer en wonen zowel inhoudelijk als uitvoeringstechnisch toch goed te (onder)scheiden zijn?

De leden van de fractie van D66 constateerden dat de regering aangeeft niet in te zien hoe door meer wetgeving de toekomstige verstrekking van voorzieningen door gemeenten aan gehandicapten beter is te waarborgen. Zagen deze leden goed, dan past hier, nog los van de vraag of dan – gezien de fundamentele kritiek die van vele kanten is geformuleerd – de hele operatie wel doorgang moet vinden, de vaststelling dat omtrent het niveau c.q. de inhoud van het voorzieningenpakket uiteraard wel degelijk meer valt vast te leggen.

De leden van de fractie van Groen Links hadden moeten constateren dat de regering de verontrusting, die zij in een eerder stadium van de schriftelijke behandeling van dit wetsvoorstel hadden tentoongespreid, op geen enkele wijze had weggenomen. Op veel van de door deze leden gestelde vragen en gemaakte opmerkingen is onvoldoende, dan wel bagatelliserend ingegaan. Eenzelfde houding kenmerkte de regering daar waar het ging om opmerkingen en adviezen van adviesorganen en belangenorganisaties. Dit geldt onder meer de opmerkingen over de verwachte verbrokkeling in het nieuwe stelsel, de rechtsongelijkheid, het verschil in het voorzieningenniveau in verschillende gemeenten, het verlies aan expertise in de uitvoering en de interpretatie van de zorgplicht.

De leden van de fractie van de SGP hadden kennis genomen van de Memorie van Antwoord betreffende het wetsvoorstel voorzieningen gehandicapten. Zij dankten de regering voor de beantwoording van de vragen en opmerkingen die zij in het voorlopig verslag hadden gemaakt. Zij wilden echter nog een aantal kritische vragen stellen, omdat zij op een aantal punten onvoldoende overtuigd waren.

Met name op het punt van het waarborgen van de kwaliteit van de voorzieningen en van de afstemming tussen de verschillende instanties die zich met de verstrekking van voorzieningen bezig houden, behielden de leden van de fractie van de SGP hun zorgen.

De leden van de GPV-fractie hadden te kennen gegeven welwillend te staan tegenover het streven de gehandicaptenvoorzieningen te decentraliseren. Vanwege het belang van een zorgvuldig verloop van deze operatie, het gaat immers om veranderingen die een categorie zwakken in onze samenleving rechtstreeks in hun dagelijks bestaan raakt, hadden deze leden in het voorlopig verslag een aantal kritische vragen gesteld. Zij hadden gehoopt hierop afdoende en geruststellende antwoorden te krijgen. Zij moesten echter tot hun spijt constateren dat er ook na de Memorie van Antwoord nog vele vragen en twijfels bij hen leefden.

Het lid van de RPF-fractie had met belangstelling kennis genomen van de Memorie van Antwoord. Hij dankte de regering voor de beantwoording van de vragen van de RPF-fractie. Niettemin restten hem nog enkele opmerkingen c.q. vragen.

1.2. Uitbreiding van AAW-voorzieningen naar ouderen en het vraagstuk van de premieplicht AAW

Met instemming hadden de leden van de CDA-fractie in de Memorie van Antwoord ervan kennisgenomen dat de regering afziet van een levenslange AAW-premieplicht. Evenwel zal de wijziging tot invoering van de AAW-premieplicht tot 65 jaar op 1 januari 1994 onderdeel uitmaken van een wijziging in de premieplicht AWW (straks: Anw). De laatste wijziging wilden deze leden op eigen merites beoordelen, waarbij zij opmerkten dat in het pensioenstelsel in ons land totnutoe de weduwen- en wezenpensioenen vanaf 65 jaar premievrij zijn. Daarom bleven zij bij hun eerder verzoek in het Voorlopig Verslag in het onderhavige wetsvoorstel de AAW-premieplicht tot 65 jaar te herstellen.

De leden van de fractie van de PvdA wilden nog enige vragen stellen en opmerkingen maken m.b.t. de premieplicht AAW. Omdat de AAW straks slechts werkvoorzieningen bevat lijkt het juridisch niet houdbaar om ouderen daarvoor premies te laten betalen. Om dat probleem op te lossen heeft de regering een ander wetsvoorstel aangekondigd waarin ouderen premieplichtig worden voor de AWW (ANW).

Toch hadden deze leden hun twijfels bij deze oplossing: immers, slechts een zeer beperkt aantal oudere personen zal aanspraak kunnen maken op een uitkering ingevolge de laatstgenoemde wet. Hun twijfels omtrent de juridische houdbaarheid zagen zij ondersteund door een artikel van Prof. Brenninkmeyer in NBJ 1993 nr. 2.

In het onderhavige wetsvoorstel heeft men niet een individueel recht, maar geldt er daarentegen een zorgplicht voor de gemeente. Het verband tussen premieplicht (ANW of AAW) en het recht op voorzieningen in het kader van de WVG is nihil.

Alhoewel deze materie aan de orde komt in een wetsvoorstel dat de Kamer nog moet bereiken zouden de leden van de PvdA-fractie graag vernemen wat de argumenten van de regering zijn om de huidige situatie niet te handhaven: in plaats van AAW-premie wordt een (verhoogde) belasting geheven, waaruit de financiering van de WVG geschiedt.

Al eerder hadden deze leden gevraagd wat de financiële gevolgen zullen zijn van de verschuivingen van premies en belastingen voor verschillende inkomensgroepen. Nu de regering overweegt om ANW-premie te laten betalen zagen zij deze vraag graag alsnog beantwoord.

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering alsnog een reactie te geven op de opmerking van de Raad van State dat de keuze van de budgettaire neutraliteit binnen het voorzieningspakket een wel

heel sterke wissel trekt op de solidariteit van jongere gehandicapten met de oudere en dat het veel meer voor de hand zou liggen de budgettaire neutraliteit, als daar al voor gekozen moet worden, van toepassing te maken op de hele Rijksbegroting.

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering of het niet beter is, gezien de uitleg van het begrip «geleidelijk» in de considerans, waar het slechts blijkt te gaan om mogelijke situaties en zeker geen algemene geldigheid van toepassing is, dit begrip helemaal weg te laten. Geldt niet hetzelfde voor het begrip «passend»?

De leden van de fractie van D66 hadden uit de Nota naar aanleiding van het Eindverslag bij wetsvoorstel 22 816 (tweede verlenging tijdelijke handhaving leeftijdsgrens verzekerings- en premieplicht AAW) èn uit de Memorie van Antwoord (blz. 9) begrepen dat de regering eindelijk had besloten om af te zien van haar voornemen tot invoering van een premieplicht-AAW voor boven 65-jarigen. Dit kwam de hier aan het woord zijnde leden verstandig voor aangezien door de WVG de AAW nog slechts AAW-werkvoorzieningen zal verstrekken en bejaarden daar zodoende geen rechten aan kunnen ontleen.

De aan het woord zijnde leden waren er evenwel niet van overtuigd dat het door hen gedane voorstel (amendement 21 350, nr. 9), om de AAW-leefvoorzieningen in de AAW te laten en boven 65-jarigen AAW-premie te laten betalen, strijdigheid met artikel 26 BuPo zou opleveren doordat bejaarden geen recht op AAW-uitkering zouden hebben. Het was hen niet bekend dat de Raad van State of enig ander adviesorgaan zich hier in negatieve zin over had uitgelaten. Overigens moesten deze leden constateren dat – mochten er dwingende juridische redenen bestaan op een AAW-aanvulling voor ouderen die geen volledige AOW-uitkering hebben opgebouwd – er in vrijwel alle gevallen geen recht op AAW bestaat omdat niet voldaan zal worden aan de AAW-inkomenseis.

Het voornemen van de regering om 65-plussers vanaf 1994 ANW-premie te laten betalen riep daarentegen bij de leden van de fractie van D66 nog steeds de nodige twijfels op. Dat er geen juridische of principiële bezwaren bestaan om hen vanaf 1994 wel premie ANW (straks ANW) te laten betalen kan nog uitgebreid aan de orde komen bij de behandeling van het daartoe in te dienen wetsvoorstel. Het advies van de Raad van State zagen deze leden op dit punt met meer dan grote belangstelling tegemoet. Aangezien het hier een essentieel onderdeel van de wijze van financiering van de WVG betreft meenden de leden van de D66-fractie toch reeds nu enkele nadere vragen over de ANW-premieplicht te moeten stellen. Is het niet zo dat 65-plussers, wanneer zij ANW-premieplichtig worden, feitelijk geen substantieel ANW-uitkeringsrecht zullen verkrijgen omdat de AOW-uitkering de nabestaandenuitkering verdringt? Wanneer de voorgenomen premie-heffing-ANW onverhoopt door de rechter onverbindend geacht wordt, zal met terugwerkende kracht over een aantal jaren hetzij ten onrechte betaalde premie, hetzij ten onrechte geweigerde uitkering nagevorderd kunnen worden. Is de regering er van overtuigd dat dergelijke miljarden-risico's niet als een reëel gevaar hoeven te worden beschouwd?

De leden van de fractie van D66 hadden zich gestoord aan het feit dat de regering in de Memorie van Antwoord (blz. 11) geen relatie bleek te zien tussen de discussie over de zogenaamde «onomkeerbare gevallen» en de hier voorgestelde maatregelen met betrekking tot de voorzieningen voor gehandicapten. De in de Memorie van Antwoord gemaakte opmerking dat voor het krijgen van een voorziening de mate van arbeids-ongeschiktheid en de leeftijd niet van belang is en ook personen die niet

arbeidsongeschikt zijn verklaard (in de zin van de AAW/WAO) voor een voorziening in aanmerking kunnen komen, geeft aan dat de regering kennelijk niet op de hoogte is van de gevolgen van haar eigen wetgeving. Is de regering het met deze leden eens dat mensen die vanwege een ernstige handicap in de WAO terechtkomen in een niet gering aantal gevallen ook gebruik zullen moeten maken van verschillende voorzieningen? Is de regering er zich van bewust dat er cumulatieve effecten zullen optreden door de samenloop van de wijzigingen in de voorzieningenwetgeving, de TBA-maatregelen en de inmiddels bij de Kamer ingediende AAW-wetgeving (kamerstuk 22 968) die er toe zal leiden dat bepaalde groepen niet langer recht kunnen doen gelden op een individuele AAW-uitkering? De in de Memorie van Antwoord (blz.11) gemaakte opmerking dat de WVG – zolang de noodzaak tot het treffen van een voorziening aanwezig is – geen verandering brengt in het verstrekken van een «adequate voorziening», verbaasde de aan het woord zijnde leden. Moesten de leden van de fractie van D66 hieruit opmaken dat ondanks de verdubbeling van de doelgroep (uitbreiding naar 65-plussers) en de voorwaarde van budgettaire neutraliteit en de grote beleidsvrijheid van de gemeenten bij het aanbieden van voorzieningen, de WVG geen enkele verandering zal aanbrengen in kwaliteit en kwantiteit van het voorzieningenpakket?

De leden van de fractie van Groen Links hadden geconstateerd dat de regering vasthoudt aan haar standpunt dat het uitbreiden van de doelgroep naar ouderen ten koste mag gaan van de huidige rechthebbenden. Dit betekent per saldo dat de meerkosten t.b.v. leef- en vervoersvoorzieningen voor ouderen gecompenseerd moet worden door bezuinigingen op het pakket zoals dat nu geldt voor gehandicapten. Zij vroegen de regering nog eens aan te geven waarom de extra kosten op de schouders van een beperkte groep mensen gelegd worden. Waarom heeft budgettaire neutraliteit niet betrekking op de gehele rijksbegroting? Ook wilden deze leden weten waarom de gefiscaliseerde AAW-premiebetaling door ouderen sinds 1990 als gevolg van het plan-Oort (volgens de SVr gaat het om een bruto-opbrengst van f 2,7 miljard) buiten beschouwing blijft. Is het niet rechtvaardig dit bedrag alsnog in te zetten in het kader van de voorzieningen voor mensen met een handicap, waarvoor de premie immers betaald was?

De leden van de GPV-fractie wilden terugkomen op de relatie tussen het recht op de voorzieningen en de mogelijke premieplicht. Een premieplicht voor de AAW, inclusief het recht op een uitkering stuitte bij de regering op een tweetal bezwaren, de mogelijke financiële consequenties en de doorbreking van 65-jaargrens in de sociale zekerheid. Deze leden zouden graag vernemen welke financiële consequenties de regering voorziet. Deze zullen toch alleen optreden bij die (sporadische) gevallen waarin sprake is van een combinatie van een onvolledige AOW-opbouw en arbeidsongeschiktheid? Zo groot kunnen die financiële consequenties toch niet zijn? Zou het toekennen van een gedeeltelijk AAW-uitkeringsrecht niet het voordeel hebben dat deze categorie ouderen gevrijwaard zal worden van de bijstand? Zeker nu de herinrichting van de ABW zal leiden tot een regeling die zich meer richt op terugleiding naar de arbeidsmarkt is de ABW voor deze gevallen toch niet de aangewezen oplossing? Het tweede bezwaar van de regering, de doorbreking van de 65-jaargrens, konden de leden van de GPV-fractie moeilijk aanvoelen. Was het niet de regering zelf die het voorstel deed de premieplicht AAW uit te breiden tot boven 65-jarigen? Bovendien, het gaat hier om een volksverzekering en die houdt, als het uitkeringsrecht betreft, niet op bij de 65-jarige leeftijd. Kortom, kunnen de bezwaren nog eens nader toegelicht worden? Ook is aan de orde geweest een mogelijke premie-

plicht voor ouderen voor de AOW. Het is deze leden uiteraard bekend dat daarvoor op dit moment geen draagvlak is. Maar zouden er bezwaren van principiële aard kunnen zijn tegen invoering van een dergelijke premieplicht?

Het lid van de RPF-fractie wilde ingaan op de verschuivingen premies/belastingen. Ondanks het toegezegde wetsvoorstel over de implicaties van alle veranderingen voor het koopkrachtbeleid in 1994 zou een nadere verheldering welkom zijn. In de Memorie van Antwoord par. 1.2 wordt terecht gesteld dat de doorbreking van de 65-jaargrens in strijd is met de systematiek van de sociale zekerheid. Waarom komt de regering eerst nu tot die conclusie? Het was toch al veel eerder te voorzien dat tegenover betaling van premie AAW ook aanspraken op AAW-uitkeringen door boven 65-jarigen gemaakt zouden kunnen worden? Het lid van de RPF-fractie vroeg voorts of aangegeven kan worden waarom de financiering van de AAW-premies uit de belastingen zoals na Oort is besloten niet gewoon wordt gehandhaafd? Zijn er geen mogelijkheden om hiertoe alsnog over te gaan als zou blijken dat de negatieve inkomenseffecten voor 65-plussers te groot zouden blijken? Van een bredere financieringsbasis is immers in beginsel ook dan sprake, waarbij 65-plussers niet evenredig zwaar worden belast. Ten aanzien van de AWW/AOW geldt dat tot nu toe uit inkomenspolitieke redenen afgezien is van premiebetaling AWW/AOW door 65-plussers. Waarom geldt dit argument nu niet meer? Wat zijn de verwachte inkomensgevolgen voor premiebetaling ANW voor boven 65-jarigen?

1.3. Decentralisatie, rechtsgelijkheid en de één-loketbenadering

De leden van de CDA-fractie vonden de nadere stellingname ten aanzien van de verschillen in juridische en financiële vormgeving als gevolg van het omzetten van de verzekeringsaanspraken in een recht op een (gemeentelijke) voorziening, bevredigend. Wel wensten deze leden nog een verduidelijking op de passage in de Memorie van Antwoord op bladzijde 11: «wel kan de kostenontwikkeling de gemeente aanleiding geven de mogelijkheden van kostenbeheersing die de wet biedt, te gebruiken en de verordening bij te stellen».

Deze leden vroegen zich af in welke mate een eventuele bijstelling kan terugslaan op de inkomens van groepen gehandicapten/ouders van gehandicapten die in de voorstellen van deze wet v.w.b. de eigen bijdragen niet worden gemaximeerd.

Tevens zouden de leden van de CDA-fractie graag vernemen wanneer de regels voor het stellen van de maximum eigen bijdragen (Memorie van Antwoord; bladzijde 23) gereed zijn en of deze nog aan de Kamer worden voorgelegd?

De leden van de fractie van de PvdA hadden al aangegeven dat zij de decentralisatie van woon- en leefvoorzieningen naar gemeenten onderschreven juist omdat gemeenten in staat zijn zorg op maat, naar lokale en individuele omstandigheden gemeten, te verstrekken. Onder andere vanwege de mogelijkheden tot afstemming met andere gemeentelijke beleidsterreinen en daaruit voortvloeiend de mogelijkheid een integraal beleid te voeren, leek het deze leden dat decentralisatie de gehandicapten goede kan komen. Bovendien kan op deze wijze doelmatiger en goedkoper gewerkt worden. De verankering van de zorgplicht van de gemeenten in de wet vonden de leden van de PvdA-fractie noodzakelijk, opdat het recht van de gehandicapte op een adequate voorziening gegarandeerd is. Deze leden vroegen zich af of de rechtszekerheid ermee gediend is indien in artikel 2 wordt toegevoegd: «t.b.v. een normale deelname aan de samenleving».

De rechtszekerheid wordt gewaarborgd door de zorgplicht, de gemeentelijke verordening, het beroepsrecht en de jurisprudentie die zal ontstaan. Met instemming lazen de leden van de PvdA-fractie in de Memorie van Antwoord dat – zoals zij hadden geopperd – een bezwaren-procedure bij de gemeenteraad, zoals ook bij de ABW het geval is, door de VNG opgenomen wordt in de modelverordening. In dat verband zagen ze nog graag antwoord tegemoet op de vraag of een klachtenregeling is overwogen.

Omdat de gemeenten worden geconfronteerd met een beleidsterrein, dat voor hen ten dele nieuw is, leek het deze leden verstandig om de ontwikkelingen met betrekking tot rechtszekerheid en rechtsgelijkheid te blijven volgen. Graag kregen zij de toezegging dat deze aspecten in de evaluatie zullen worden meegenomen.

De leden van de PvdA-fractie waren verheugd over de duidelijke stellingname van de regering dat «beheersingsmaatregelen (die gemeenten soms moeten nemen om aan de vraag te kunnen voldoen) niet onbeperkt door kunnen gaan, omdat voorzieningen altijd, ook in financiële zin, voor gehandicapten bereikbaar moeten zijn Dit zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat de centrale overheid in een dergelijk geval extra middelen aan het Gemeentefonds zal moeten toevoegen».

De leden van de VVD-fractie hadden kennis genomen van de uitspraak van de regering, dat de decentralisatie van woon- en vervoersvoorzieningen voor gehandicapten nu een politiek gegeven is. Zij vroegen zich echter af of het binnenhalen van een dergelijk politiek besluit belangrijker is dan de vele bezwaren, die er, met name voor betrokkenen, in dit geval aan verbonden zijn. Is het niet wat al te eenvoudig om de eerder, door meerdere partijen verwoorde kritiek ten aanzien van de beperkende maatregelen, de financiering, de grotere eigen financiële verantwoordelijkheid van gehandicapten en het per gemeente bepalen van de aanspraken op voorzieningen af te doen met de uitspraak dat dit inherent is aan decentralisatie. Wanneer er op deze en andere onderdelen zoveel kritiek bestaat zou de regering er dan niet goed aan doen deze zwaarder te wegen dan alleen maar de uitspraak, dat daaraan tegemoet komen afbreuk zou doen aan die decentralisatie?

De leden van de fractie van D66 was nog niet geheel duidelijk wat de regering bedoelt aan te geven met de volgende zinsnede (Memorie van Antwoord blz 11): «de kostenontwikkeling de gemeente aanleiding kan geven de mogelijkheden tot kostenbeheersing, die de wet biedt, te gebruiken en de verordening bij te stellen», nu zij eveneens stelt dat wegens een gebrek aan geld bij een gemeente nooit een voorziening zal kunnen worden geweigerd. Betekent dit, zo vroegen deze leden, dat een verordening in die zin kan worden bijgesteld dat een (hogere) eigen bijdrage voor een bepaalde voorziening zal worden gevraagd? Zo ja, wat blijft dan nog over van de formeel-juridisch maar ook van de inhoudelijke betekenis van «het recht van de gehandicapte op een voorziening»? Kan feitelijk nog wel worden gesproken van een «recht» van de gehandicapte op een voorziening? Is het niet zo dat een bepaalde groep gehandicapte op grond van hun inkomen door de gemeente van het recht op (bepaalde) voorzieningen kan worden uitgesloten, dan wel dat dit recht door de hoogte van de eigen bijdragen materieel niets meer voorstelt?

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering, nu zij stelt dat gemeenten tenminste de goedkoopste adequate voorziening dienen te verstrekken, wat zij precies onder «de goedkoopste adequate voorziening» verstaat. Deze leden konden zich namelijk voorstellen dat de vraag of de gekorte vervoersvoorzieningen nog wel adequaat zijn, ook

negatief beantwoord zou kunnen worden. Immers, in de AAW wordt thans ook niet meer verstrekt dan de goedkoopste adequate oplossing. Dat de gekorte vervoersvoorzieningen dan ook nog steeds adequaat zijn, is op zijn minst twijfelachtig, in aanmerking genomen dat de ongekorte norm de goedkoopste voorziening was. Hoe kan er sprake zijn van gelijkwaardigheid in de begrippen «goedkoopste adequate voorziening» als het niveau van de aanspraken grosso modo gehalveerd wordt? Is het oordeel van de regering, gezien het feit dat ook de VNG met zoveel woorden aangeeft dat er niet ontkomen kan worden aan een halvering van het huidige voorzieningenniveau (dat zoals bekend uitgaat van het begrip «de goedkoopste adequate voorziening») niet heel ver bezijden de werkelijkheid daar waar zij schrijft: «Mochten zich verschillen op dit gebied voordoen tussen gemeenten, dan zullen dat verschillen zijn tussen «goedkoopste adquaat» en «meer dan goedkoopste adequaat»? Welke norm staat de regering nu precies voor ogen als het gaat om het honoreren van de vervoersbehoeften van gehandicapten? Nu de regering zelf stelt: «Wij menen dat de rol van de wetgever zich dient te beperken tot de waarborg dat tenminste de goedkoopste adequate voorziening wordt verstrekt», meenden deze leden dat de regering ook aan zal moeten geven wat zij dan onder een adequate voorziening verstaat.

De leden van de fractie van D66 hadden nog een aantal vragen naar aanleiding van de reactie van de regering op de vragen over de gevolgen van de voorgenomen decentralisatie. De regering houdt vast aan absolute beleidsautonomie en budgettaire vrijheid voor de gemeenten als de enige mogelijke optie. Deze leden wilden de regering nogmaals verzoeken of zij mogelijkheden ziet tot andere vormen van decentralisatie, waarbij met behoud van een voldoende aantal vrijheidsgraden voor de gemeenten meer zekerheid aan gehandicapten gegeven kan worden omtrent hun aanspraken op grond van de wet. De regering heeft niet overtuigend weerlegt dat er een beter evenwicht mogelijk is tussen de belangen die hier in het spel zijn. De reactie van de regering op suggestie van de GPV-fractie voor het vastleggen van een bepaald minimum-pakket is niet adequaat. Waarom zou een minimum-regeling niet verder kunnen gaan dan de globale opsomming van bepaalde soorten voorzieningen? Waarom zou het hier niet kunnen gaan om een vastomlijnd pakket met de bijbehorende criteria voor toekenning, naar het model van het Juridisch basisboek van de GMD?

De leden van de D66-fractie stelden vast dat de regering voorafgaand aan de decentralisatie reeds 3 maal 10% gekort heeft op de vervoersvoorziening en dat dat gekorte bedrag mee overgeheveld wordt naar de gemeenten. De stelling dat de gemeenten hiermee op het moment van overdracht de beschikking zouden hebben over 30% vrij besteedbare ruimte, leek deze leden niet geheel juist. Het is toch zo, dat gemeenten dit bedrag van 113 miljoen al in 1993 ontvangen hebben en dat zij vrij zijn dit naar eigen inzicht te besteden? Zullen gemeenten niet in verreweg de meeste gevallen het bedrag besteden aan de interne voorbereiding op hun nieuwe taken, hetgeen in feite ook door de regering zelf is gesuggereerd? Zou de regering in willen gaan op het artikel in het eerste nummer van het nieuwe vakblad Hefaistos over de WVG, waaruit blijkt dat er gemeenten zijn die het hen toegekende deel van de fl 113 miljoen op de algemene middelen of zelfs op de tekorten boeken?

De leden van de fractie van D66 leidden uit de Memorie van Antwoord (blz 18) af dat de regering de WVG en de ABW als 1 loket beschouwt omdat beide regelingen worden uitgevoerd door de gemeenten. Deze leden meenden echter dat dit voorbijgaat aan de essentie van het begrip

«1 loket». Eén loket betekent toch immers één beoordeling, één maal je verhaal doen, één maal een medisch onderzoek. De WVG en de ABW zijn echter twee volstrekt verschillende wetten, met ieder een eigen invalshoek. Beide wetten vereisen een eigen beoordeling, zodat men van elkaars gegevens nauwelijks gebruik kan maken, er vrijwel altijd aanvullend onderzoek nodig zal zijn en de gehandicapte in de regel twee maal zijn/haar verhaal zal moeten doen. In vergelijking met de AAW betekent dit dat in meerdere mate sprake zal zijn van twee loketten en dus twee maal je verhaal doen. De leden van de D66-fractie verzochten de regering een reactie op het voorgaande te geven.

De leden van de fractie van Groen Links vroegen zich af of de opmerking in de Memorie van Antwoord: «De decentralisatie van woonvoorzieningen en vervoersvoorzieningen voor gehandicapten is voor ons nu een politiek gegeven» inhoudt dat, wat de regering betreft, de kern van het wetsvoorstel – decentralisatie naar gemeenten – hoe dan ook overeind blijft.

De leden van de fractie van Groen Links vroegen de regering nog eens uitgebreid in te gaan op de «zorgplicht». De gemeente heeft een zorgplicht t.a.v. de aldaar gevestigde mensen met een handicap. De zorgplicht wordt echter niet nader omschreven. Hij zou, volgens de memorie van antwoord, nader uitgewerkt moeten worden in een gemeentelijke verordening. Bovendien wordt de open-einde-financiering vervangen door een vastgesteld budget in het gemeentefonds. Hoe kan een gemeente voldoen aan zijn zorgplicht wanneer het budget verbruikt is? Wat bedoelt de regering met «Wel kan de kostenontwikkeling de gemeente aanleiding geven de mogelijkheden tot kostenbeheersing, die de wet biedt, te gebruiken en de verordening bij te stellen»? Wordt de interpretatie van de zorgplicht afhankelijk van de financiële situatie in een gemeente? Wordt de verordening bijgesteld zodra de financiële situatie daarom vraagt? Wat betekent dat voor de rechtszekerheid van de «lopende gevallen»? De leden van de fractie van Groen Links hadden geconstateerd dat gemeenten nog steeds niet de beschikking hebben over een modelverordening, terwijl ze intensief bezig zijn zich voor te bereiden op de uitvoering van deze wet. Wanneer zal de VNG de door haar ontworpen modelverordening presenteren?

De rol van de wetgever beperkt zich tot de waarborg dat «tenminste de goedkoopste adequate voorziening» wordt verstrekt. Wanneer weinig vastligt in wet- en regelgeving, zo meenden deze leden, valt er weinig te toetsen voor de rechter. Welk houvast heeft de rechter als de gemeentelijke verordening voortdurend bijgesteld kan worden?

De leden van de fractie van Groen Links vroegen de regering een invulling te geven van de «goedkoopste adequate voorziening». Betekent een dergelijke voorziening dat een gehandicapte daarmee zelfstandig kan wonen en zelfstandig gebruik kan maken van een voor hem geschikt middel van vervoer, als ware hij niet gehandicapt?

De regering stelt dat het aantal loketten voor gehandicapten zal verminderen. De leden van de fractie van de SGP waren van mening dat de regering teveel de gemeente als één loket ziet.

Deze leden waren daarentegen van mening dat, zeker wat betreft de grotere gemeenten, gehandicapten ongetwijfeld van meerdere diensten gebruik zullen moeten maken. Wat dat betreft, verdient het beeld van één loket een zekere nuancering. Zullen gehandicapten voor een aanvraag voor een rolstoel, een aanpassing van het huis en het aanvragen van bijvoorbeeld bijzondere bijstand niet bij drie verschillende gemeentelijke instanties moeten aankloppen?

De leden van de GPV-fractie waren nog niet gerust op de waarborging van een minimumpakket aan voorzieningen in relatie tot de gebudgetteerde regeling die in de gemeenten zal worden gehanteerd. Weliswaar wordt in de memorie van antwoord gesteld dat in een eerdere toelichting onbedoeld de suggestie was gewekt dat een voorziening kan worden geweigerd wegens gebrek aan geld, maar als er sprake is van een vast budget, dan kan het toch voorkomen dat voor het eind van het jaar het budget is uitgeput? Wie daarna komt vist dan toch achter het net? Weliswaar kan de kostenontwikkeling aanleiding geven de verordening bij te stellen, maar dat zal dan toch altijd betekenen een vermindering van het recht op voorzieningen? Of moet bij kostenbeheersing altijd worden gedacht aan wijziging van inkomensgrenzen of verhoging van eigen bijdragen? Het netto-effect daarvan kan toch zijn dat een categorie om financiële redenen de voorzieningen buiten bereik ziet komen? De leden van de GPV-fractie vroegen daarom opnieuw een minimumpakket (nader) wettelijk te regelen. Uiteraard zal zo'n regeling niet verder kunnen gaan dan een globale opsomming, maar dit biedt dan toch altijd nog meer rechtszekerheid dan helemaal geen opsomming? Waarom zou dit geen bruikbaar instrument kunnen zijn om meer gelijkheid tussen gemeenten te bereiken? Het vastleggen van een uniforme minimumgrens, geldend voor alle gemeenten, kan toch de rechtsgelijkheid sterk bevorderen?

De leden van de GPV-fractie achtten het ontoereikend dat niets naders wordt geregeld over de één-loket-functie. De bewindslieden «gaan ervan uit» dat de gemeentelijke sociale diensten geen apart nieuw loket zullen vormen maar met andere afdelingen van de gemeente een geïntegreerde voorzieningenstructuur zullen opzetten. Welke (eventueel wettelijke) mogelijkheden ziet de regering om iets dergelijks te bevorderen?

Het lid van de RPF-fractie vroeg hoe de regering zal reageren indien een gemeentelijke verordening voor wat betreft de formulering van de zorgplicht tekort schiet. Beschikt zij over bijvoorbeeld een aanwijzingsbevoegdheid als blijkt dat in de verordening de term adequate voorziening niet duidelijk of onvoldoende omschreven wordt? Dit lid vroeg verder wat de situatie zal zijn als de modelverordening van het VNG niet zoals beoogd in juni 1993 gereed zal zijn. Hoe is de stand van zaken met betrekking tot cursussen en extra personeel bij de gemeenten? Overweegt de regering een overgangstermijn indien gemeenten niet tijdig gereed zijn met de voorbereiding?

1.4. Budgettaire neutraliteit

De leden van de VVD-fractie constateerden dat er een spanningsveld bestaat tussen de zorgplicht voor een adequate voorziening, kwaliteit en het beschikbare budget, hetgeen door de regering in de Memorie van Antwoord ook wordt bevestigd. Wanneer dan kan worden vastgesteld, dat er na invoering van dit wetsvoorstel sprake zal zijn van een verdubbeling van de doelgroep mag ten rechte worden verwacht dat er ook sprake zal zijn van meer kosten. Bij de leden van de VVD-fractie kwamen overigens steeds meer vragen op omtrent de omvang van de verwachten meerkosten, omdat zij de indruk hadden dat bij de gehanteerde cijfers vraagtekens te zetten waren respectievelijk relevante bedragen, zoals de besparing in de bijstand, niet waren meegewogen. Dat was voor hen aanleiding om opnieuw te vragen om een compleet overzicht, waarin alle financiële aspecten zijn weergegeven. Zij spraken de hoop uit nu niet verwezen te worden naar onderdelen van diverse andere schrifturen of nog niet ontvangen wetsvoorstellen.

Wanneer er sprake is van zorgplicht, van meerkosten en tegelijkertijd van budgettaire neutraliteit, dan kan het niet anders dat er op een van deze drie «variabelen» moet worden ingeleverd, tenzij er in de nieuwe opzet zoveel mogelijkheden bestaan bij de diverse uitvoerders, autonoom of in samenwerking, dat er een zodanig efficiency- en doelmatigheidsvoordeel te behalen is c.q. er zoveel kostenbeheersing- en andere beheersingsmaatregelen mogelijk zijn, dat de meerkosten kunnen worden gecompenseerd zonder aantasting van de andere variabelen.

De geloofwaardigheid van de stellingname van de regering op deze essentiële elementen staat of valt met het antwoord op de vraag of de genoemde voordelen in voldoende mate te behalen zijn c.q. beheersingsmaatregelen in voldoende mate te realiseren zijn. De leden van de VVD-fractie hadden die vraag in een eerder stadium, zoals weergegeven in het voorlopig verslag ook reeds gesteld en de regering gevraagd dienaangaande inzicht te verschaffen. Het antwoord op deze vraag was ronduit teleurstellend. Het is absoluut niet relevant of deze vraag wordt gesteld vanuit een andere invalshoek dan die van waaruit de regering is gekomen tot het voornemen tot decentralisatie, zoals zij in het antwoord zegt. Het gaat er om dat de vraag gesteld is en het antwoord zou moeten duidelijk maken of de regering haar eigen uitspraken met betrekking tot minimale kwaliteit en zorgplicht bij budgetneutraliteit kan onderbouwen. De leden van de VVD-fractie moesten gezien de rest van het antwoord van de regering vaststellen, dat dit niet het geval is. De regering komt immers niet verder dan de uitspraak dat zij het voor mogelijk houdt, dat op gemeentelijk niveau synergievoordelen te behalen zijn etc. Van onderbouwing is dus geen sprake. Zij vreesden dan ook dat dit wetsvoorstel tot stand was gekomen zonder dat dit aspect voldoende bij de besluitvorming was betrokken. In dat verband is ook de uitspraak van de regering in datzelfde antwoord, dat gemeenten er na de decentralisatie niet aan zullen ontkomen verdere aanpassingen door te voeren, hoewel cryptisch, tevens veelzeggend. Wanneer de regering het met de leden van de VVD-fractie niet eens is, wilden zij dat gaarne vernemen. Wel ontvingen zij daarbij dan gaarne tevens de gevraagde onderbouwing.

De regering acht het mogelijk «een relatief hoger voorzieningenniveau te handhaven dan het geval zou zijn geweest bij centraal te treffen beheersingsmaatregelen». De leden van de fractie van Groen Links vroegen een nadere toelichting op deze passage. Bedoelt de regering dat gehandicapt met deze wet beter af zijn dan zonder deze wet, zo vroegen deze leden.

2. (GEMEENTELIJKE) ZORGPLICHT EN WAARBORGEN

2.1. Algemeen

Terzake van de voorbereiding van de gemeentelijke verordening en de samenwerking tussen gemeenten op basis van de Wgr, wilden de leden van de CDA-fractie van de laatste stand van zaken op de hoog te worden gesteld.

In het kader van de uitvoeringsaspecten, naar aanleiding van art 4, 2c wordt gesproken over het inwinnen van deskundigenadvies.

De leden van de CDA-fractie vroegen zich af welke ruimte de gemeenten hebben om in bepaalde situaties deskundigen-advies in te winnen. Zij kunnen zich voorstellen dat gemeenten geneigd zouden kunnen zijn, vanwege het kostenaspect, ook in moeilijker gevallen deskundigenadvies achterwege te laten of te minimaliseren.

Verder stelden de leden van de CDA-fractie vast dat de regering er de voorkeur aan geeft (Memorie van Antwoord; bladzijde 21) de gemeenten

in de verordening de «aard» van de voorzieningen te laten opnemen. Zij vragen zich af of dan niet in de tekst van art. 4, 2a de gemeenten moeten worden verplicht in die verordening ook over de «aard» van de voorzieningen te spreken?

De leden van de VVD-fractie spraken zich enerzijds gematigd tevreden uit over het feit, dat de regering zich meerdere malen expliciet had uitgesproken over de zorgplicht van de gemeenten. Er bestond naar hun mening dan ook geen onduidelijkheid over, dat er van een zorgplicht sprake is, ook bij een beperkt gemeentelijk budget. Anderzijds ligt de grote zorg bij de vraag hoe gemeenten die zorgplicht invulling zullen gaan geven, met name wanneer er sprake is van een gelimiteerd budget. In dergelijke situaties zal de gemeente, zoals de regering aangeeft, beheersmaatregelen nemen en de mogelijkheden tot kostenbeheersing gebruiken. De leden van de VVD-fractie hadden daarvoor begrip, zolang er nog ruimte is voor dergelijke maatregelen. Maar hoe deze problematiek op te lossen, zonder de gehandicapten verder te duperen wanneer die mogelijkheden er niet meer zijn, zo vroegen zij. Is er dan de garantie, dat de centrale overheid, die immers aanspreekbaar blijft, extra financieel bijdraagt. Zal die centrale overheid dat dan doen zonder eerst inzicht te vragen en een oordeel te vellen over het door de gemeente gevoerde beleid? Deze leden herhaalden de vraag, die zij eerder al in dezelfde of soortgelijke formulering hadden gesteld, waar de regering de opvatting op baseerde dat de financiële middelen bij de gemeenten voorshands toereikend zijn. Wat was in die context overigens de betekenis van het gebruik van het woord «voorshands» zo vroegen zij.

De leden van de VVD-fractie hadden er kennis van genomen, dat de gemeenten de zorgplicht zullen verwoorden in een verordening. Zij vroegen of de door de VNG aangekondigde modelverordening naar verwachting op tijd beschikbaar zal zijn en voldoende tegemoet zal komen aan de daaraan te stellen eisen. In dat verband, en tegen de achtergrond van het feit dat het gemeenten vrij staat die modelverordening niet over te nemen, bleven zij met de regering van mening verschillen over de vraag of er met betrekking tot de gemeentelijke verordening niet sprake zou moeten zijn van een toets op minimale eisen. Het ging er deze leden daarbij niet om, om gedetailleerde centrale regelgeving tot stand brengen, zoals de regering in de Memorie van Antwoorden onrechtvaardig veronderstelt, maar om te bewerkstelligen, dat op een van de kernpunten van dit wetsvoorstel, namelijk de zorgplicht ten behoeve van gehandicapten, een adequaat minimumniveau gegarandeerd is. Deze leden wezen erop, dat door een dergelijke toetsing vooraf veel onnodige problemen, met name voor betrokkenen, kunnen worden voorkomen, hetgeen zeker niet het geval zal zijn wanneer wordt gekozen voor de toetsing achteraf via rechter of het doen nietig verklaren van een verordening, zoals de regering voorstaat. Deze leden vroegen de regering haar standpunt in deze te heroverwegen. Zij voegden er aan toe hoe opvallend het verschil is tussen het afwijzende standpunt van de regering met betrekking tot een toets van de gemeentelijke verordeningen en het met veel verve verwoorde toetsen door de Ziekenfondsraad van reglementen en gehanteerde voorwaarden van verzekeraars bij de verstrekking van gehandicaptenvoorzieningen. Kan de regering dat verschil in benadering toelichten, zo was hun vraag.

Met verwijzing naar de ook door de regering gememoreerde bestedingsvrijheid van de gemeenten, zagen de leden van de VVD-fractie hun zorgen versterkt door berichten, dat gemeenten nu al de ten behoeve van de voorzieningen gehandicapten ontvangen gelden aan andere doeleinden besteden.

Deze leden wezen erop dat bij de uitvoering minder de vraag aan de orde zal zijn óf een voorziening moet worden verstrekt, maar veeleer welke en tot welke omvang. Het was de leden van de VVD-fractie duidelijk dat aan de zorgplicht in de opvatting van de regering invulling wordt geven door het verstrekken van een adequate voorziening. Het was hen daarentegen allerm minst duidelijk wat in dit verband moest worden verstaan onder «adekwaat». Deze leden wezen erop dat het hier gaat om kwaliteit in de ruime zin van het woord. Mogelijkerwijs is het begrip adekwaat, waar het betreft voorzieningen in natura nog wel objectief te bepalen, hoewel de regering dienaangaande ook geen indicaties geeft, maar minder duidelijk zal het zijn bij bijvoorbeeld het betalen van taxivergoedingen. Ook hier vonden de aan het woord zijnde leden, dat het kabinet zich er te gemakkelijk vanaf maakt, wanneer wordt gesteld, dat de vraag of een voorziening adekwaat is in laatste instantie wordt bepaald door de beroepsrechter en vroegen zij om meer duidelijkheid. In aansluiting op het voorgaande punt vroegen de aan het woord zijnde leden aandacht voor de handhaving van de kwaliteit. Het gaat daarbij om de kwaliteit van alle onderdelen van het proces van verstrekking van de voorziening, te beginnen bij de indicatiestelling en eindigend met de ter beschikking gestelde voorziening zelf. De leden van de VVD-fractie waren niet overtuigd door de argumenten van de regering om niet te kiezen voor een verplichte certificering van deskundigen. De verplichting dat gemeenten een deskundig advies moeten inwinnen als dit voor de beoordeling noodzakelijk is, achtten zij te vrijblijvend en onvoldoende. Dat gold ook voor de opvatting dat het reeds ontwikkelde beleid door partijen in samenwerking zal kunnen worden voortgezet. Zij verzochten de regering dan ook dit standpunt alsnog te heroverwegen.

De bewaking van de kwaliteit dreigt ook nog op een andere manier uit het oog te worden verloren. Het gaat daarbij om de kwaliteit en bruikbaarheid van de hulpmiddelen, waarbij nu nog het Nederlands Normalisatie-instituut een rol heeft en ook TNO/GMD/ZFR en de Gehandicaptenraad betrokken zijn. Blijkens antwoorden van de regering is voor de toekomst op dit aspect nog geen andere voorziening getroffen, dan de uitspraak, dat in overleg met diverse betrokkenen kan worden bezien waar coördinatie centraal kan worden ondergebracht. De leden van de VVD-fractie vroegen om meer duidelijkheid en aan concrete opzet, waarmee de kwaliteit van de voorzieningen zal zijn gewaarborgd. Juist tegen de achtergrond van de plicht van gemeenten tot verstrekking van een adequate voorziening is een dergelijke waarborg naar de mening van deze leden van groot belang.

De leden van de fractie van D66 konden de visie van de regering dat de huidige omschrijving van artikel 4 tegemoet komt aan het advies van de Raad van State om een meer concrete invulling te geven van de aard van de woon- en vervoersvoorzieningen, niet delen. Behalve op het punt van het in te winnen deskundigenadvies is immers niets veranderd in de omschrijving van datgene dat in de gemeentelijke verordening moet zijn vastgelegd? Volgens de aan het woord zijnde leden heeft de regering het door de Raad van State gestelde onjuist geïnterpreteerd. De Raad heeft duidelijk gesteld dat zij de in artikel 2 vervatte instructienorm zeer globaal geformuleerd acht maar dat daartegen geen bezwaar behoeft te zijn «indien de in artikel 4 opgenomen bepalingen een meer inhoudelijke werking zouden geven van de zorgbepaling in artikel 2. Dat laatste is evenwel niet het geval». Deze leden vroegen de regering het vorenstaande van hun commentaar te voorzien.

De leden van de fractie van D66 hadden in het voorlopig verslag aangegeven dat zij van oordeel waren dat de Rijksoverheid tenslotte een eigen verantwoordelijkheid houdt, zodanig dat zij voor de zorgplicht ten opzichte van de categorie gehandicapte burgers zelf aanspreekbaar is. Deze leden hadden de regering dan ook gevraagd in te gaan op de vraag (die in het onderliggende wetsvoorstel in het geheel nog niet door de regering was beantwoord) of de voorgestelde decentralisatie ook de belangen van de gehandicapte dient. Deze leden hadden een directe reactie op deze vraag gemist, reden waarom zij het hier weer aan de orde stelden. De regering zal zich immers toch tegenover de groep gehandicapte burgers dienen te verantwoorden op basis van welke argumenten zij tot dit onderhavige wetsvoorstel is gekomen en welke voordelen dit voorstel voor de gehandicapte burgers brengt ten opzichte van de oude situatie. Het kan toch niet zo zijn dat de regering stelt dat slechts met decentralisatie zorg op maat kan worden geleverd, omdat dit natuurlijk met de huidige regels ook mogelijk kan worden geacht. Deze leden zagen een reactie op het vorenstaande graag tegemoet. Op welke wijze kan de regering overigens waarmaken dat de zorgplicht de bereikbaarheid voldoende waarborgt daar waar de gemeente boven een nog te bepalen inkomensniveau in principe onbeperkt eigen bijdragen mag innen, terwijl het inkomensafhankelijk maken van voorzieningen zelfs niet aan die beperking onderhevig is? Kan, iemand of de gehandicapte in gevallen waar gemeenten bewust of door de omstandigheden gedwongen, erg hoge eigen bijdragen vaststellen of erg scherpe inkomensgrenzen bepalen, niet slechts via de rechter proberen de bereikbaarheid van de voorzieningen te waarborgen? Heeft de zorgplicht kortom wel de directe werking die de regering eraan toedicht?

De leden van de GPV-fractie waren niet gerustgesteld door het antwoord op hun vraag of geen ongelijksoortige ontwikkeling zal ontstaan tussen de zorgvoorzieningen die vanuit een volksverzekering worden gefinancierd en de leefvoorzieningen die vanuit een gemeentelijk budget zullen worden gefinancierd. Ook in de volksverzekeringen moet doelmatig met de middelen worden omgegaan, schrijft de regering. Deze leden hadden niet de behoefte dit te ontkennen, maar het is natuurlijk wel zo dat een verbetering of een uitbreiding van een zorgvoorziening nauwelijks gevoeld zal worden in het geheel van de volksverzekering, terwijl iedere kleine uitbreiding van de leefvoorzieningen directe financiële consequenties zal hebben voor de gemeenten, die het laatste decennium stelselmatig financieel kort zijn gehouden door het Rijk. In die zin achtten de leden van de GPV-fractie het wel degelijk mogelijk dat een ongelijke ontwikkeling zich zal gaan voordoen, ondanks budgettering ook binnen de volksverzekeringen.

2.2. Kostenbeheersing en het vraagstuk van de eigen bijdragen

Al eerder hadden de leden van de PvdA-fractie opgemerkt het van het grootste belang te vinden dat voorzieningen ook voor de lagere inkomensgroepen bereikbaar blijven. Zij waren benieuwd naar de nadere regels die de regering gaat stellen voor de maximum eigen bijdrage en wilden daarover graag nader geïnformeerd worden.

Deze leden hadden gevraagd om een exacte en nadere onderbouwing van de afwijzing van het RAVO-advies om voor de woonvoorzieningen een inkomensafhankelijke regeling te treffen. Dat zoiets hogere kosten met zich meebrengt voor de gemeenten leek hen geen voldoende argument. Graag zagen zij dit alsnog nader beargumenteerd.

In principe geldt bij woningaanpassingen een eigen bijdrage van 25%, maar daarvan mag zowel naar boven als beneden toe worden afgeweken.

Redenen om een lagere bijdrage te vragen waren niet zo moeilijk te bedenken. Wat kunnen overwegingen zijn om de bijdrage te verhogen?

Is dit bijv. het geval bij een hoger inkomen of een groter vermogen van betrokkenen?

Moet de regel zo worden geïnterpreteerd dat er in incidentele gevallen mag worden afgeweken of hebben gemeenten de vrijheid om als algemene regel een ander percentage vast te stellen? De leden van de PvdA-fractie hadden begrepen dat voor woningaanpassingen én een eigen bijdrage is verschuldigd van f 500 én 25 % van de kosten van de woningaanpassing. Waar precies wordt of is die eigen bijdrage van f 500 geregeld?

De leden van de PvdA-fractie hadden eerder gevraagd om met voorbeelden duidelijk te maken wat de gevolgen van woningaanpassingen op de huur zijn. Zij dankten de regering voor de gegeven tabellen. Uit de tabellen blijkt dat in alle gevallen de huurverhoging groter is dan de toename van de huursubsidie. Zij hadden daar moeite mee en wilden graag weten hoe dat veroorzaakt wordt. Een manier om dat verschil te beperken en het beroep op de IHS te verkleinen is het verlengen van de aflossingstermijn. Op een eerdere vraag in die richting hadden deze leden nog geen antwoord gekregen. Wat moet in dit soort situaties overigens verstaan worden onder «een gebruikelijke economische afschrijvingstermijn»? Is het denkbaar een grens te stellen aan de jaarlijkse huurverhoging welke voortvloeit uit de aanpassingskosten?

De leden van de PvdA-fractie waren benieuwd naar wat er gebeurt met de huur indien de investering is afgelost: gaat de huur dan weer omlaag? Indien dat niet het geval is pleitte dat in hun ogen nog eens te meer voor langere aflossingstermijnen. Overigens zouden deze leden graag bevestigd zien dat de gemeenten de aflossingstermijnen en bedragen bepalen.

Heeft de gemeente de vrijheid om een egalisatiefonds in te stellen?

Doordat de gehandicapte na een woningaanpassing een hogere huur moet betalen bestaat het risico dat betrokkene boven de maximale huur voor huursubsidie uitkomt. Waarop baseert de regering de stelling dat woningaanpassingen voor gehandicapten «wel degelijk» leiden tot een hoger woongenot?

De kwaliteitskorting die wordt toegepast is volgens de leden van de PvdA-fractie niet zonder meer terecht, daar de aanpassing niet zozeer een verhoging van het woongenot is, als wel het herstel van wat men door de handicap aan woongenot verliest. Is art. 17, eerste lid, onderdeel e van de Wet IHS hier de mogelijke ontsnapingsclausule?

Met het antwoord op de vraag over de zogenaamde «voortschrijdende» gevallen waren de leden van de PvdA-fractie niet geheel tevreden. Dat gehandicapten vaker geconfronteerd kunnen worden met noodzakelijke woningaanpassingen en dan te maken krijgen met gestapelde huurverhogingen kan in hun ogen niet eenvoudig worden afgedaan met de verwijzing naar het belang van een zo goed mogelijke woningtoewijzing. Dit leken deze leden hele realistische problemen.

De leden van de PvdA-fractie hadden begrepen dat bij een woningaanpassing de eigenaar, in een aantal gevallen dus de eigenaar-bewoner, de totale kosten moet voorfinancieren, waarna gewoonlijk pas ruim een jaar later verrekening plaats vindt. Worden de hiermee gepaard gaande rentekosten in beschouwing genomen, d.w.z. worden deze kosten vergoed en tellen zij mee voor de 45 000 gulden-grens?

Op de begroting van het ministerie van VROM is geen bedrag

opgenomen voor het effect dat de 25%-maatregel zal hebben op de bijzondere bijstand. Heeft het onderzoek en overleg hierover met de VNG inmiddels iets opgeleverd? Betekent de zinsnede «zodra een en ander is afgerond kan een bedrag voor bijzondere bijstand worden opgenomen» dat er een wijziging van de begroting van VROM zal plaatsvinden?

De leden van de PvdA-fractie wilden nog terugkomen op de relatie tussen de eigen bijdrage en het drempelbedrag bij de bijzondere bijstand: als iemand voor de eigen bijdrage een beroep doet op de bijzonder bijstand, geldt dan ook het drempelbedrag?

Waarop is de veronderstelling gebaseerd dat het budget van de RGSHG neerwaarts bijgesteld kan worden vanwege al gedane investeringen? Is dit niet in strijd met de afspraken die met de VNG zijn gemaakt over het budget dat overgeheveld wordt?

Graag zouden de leden van de PvdA-fractie vernemen wat in de opeenvolgende VROM-meerjarenramingen (van 1991, 1992 en 1993) voor 1991 en volgende jaren is opgenomen geweest voor woningaanpassingen gehandicapten. Als er zich verschillen voordoen zouden zij die graag verklaard zien.

Ten aanzien van de aspecten «eigen bijdragen» en «inkomensafhankelijkheid» kon naar de mening van de leden van de VVD-fractie worden vastgesteld dat er sprake is van maximale onduidelijkheid.

Op pagina 41 van de Memorie van Toelichting wordt met betrekking tot de VROM-voorzieningen vermeld, dat terzake van de eigen bijdrage en het effect van de 25%-doorberekening in de huur nog met de VNG zal worden gesproken. Geen duidelijkheid dus. Op pagina 23 van de Memorie van Toelichting wordt vermeld, dat «voor de lagere inkomens nadere regels voor de maximum eigen bijdrage zullen worden gesteld». Thans geen duidelijkheid dus. Op pagina 55 van de Memorie van Toelichting wordt vermeld, dat «wij omtrent de maximering van eigen bijdragen nadere regels zullen stellen». Op dezelfde pagina wordt vermeld, dat voor de eigen bijdrage voor voorzieningen in natura nadere regels worden gesteld. Geen duidelijkheid dus. Tenslotte registreerden de leden van de VVD-fractie op pagina 50 van de Memorie van Toelichting de uitspraak, dat gemeenten bij het vaststellen van de eigen bijdrage rekening zullen en kunnen houden met het inkomen van de gehandicapte en geen hogere eigen bijdrage vaststellen dan in de bijstand. Was dit dan toch de gezochte duidelijkheid, zo vroegen deze leden.

De leden van de VVD-fractie gaven de wens te kennen vooraf meer inzicht te hebben in de opvattingen van de regering met betrekking tot de hoogte en de maximering van de eigen bijdragen, zoals die nog in nadere regels zullen worden vastgelegd. De uitspraak van de regering in de Memorie van Toelichting, dat de vraag in welke mate een gehandicapte mede verantwoordelijk voor bepaalde kosten gesteld kan worden, niet eenduidig te beantwoorden is, achtten deze leden onvoldoende. Zij spraken voorts de vrees uit dat de aandacht van de regering alleen maar uitgaat naar de lagere inkomens. Zij zagen dit bevestigd in de mededeling van de regering, dat in de overheveling van het bedrag van 15 miljoen t.b.v. inkomensondersteunende voorzieningen «steun aan bovenminimale inkomens niet verdisconteerd is».

De leden van de fractie van D66 hadden in het voorlopig verslag de rechtsongelijkheid aan de orde gesteld. Nu onderkennen deze leden dat de mogelijkheid van het bestaan van verschil in rechten nu eenmaal inherent is aan decentralisatie. Maar dat neemt niet weg, dat de door deze leden gestelde vragen over wat de regering wel of niet rechtvaardig

vindt beantwoord hadden moeten worden door de regering. Zij vroegen de regering dan ook alsnog in te gaan op door hen gestelde vragen (blz 23 voorlopig verslag).

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering of zij reeds kan aangeven wat de nadere regels zullen zijn ten aanzien van het punt van de maximale hoogte van de eigen bijdragen en van de cumulatie van de eigen bijdragen? Om te kunnen beoordelen wat de inkomensgevolgen van de voorgestelde maatregelen zullen zijn voor gehandicapten zal men toch meer informatie in handen moeten hebben dan de enkele mededeling dat er nog nadere regels gesteld moeten worden.

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering alsnog op het reeds in het voorlopig verslag door deze leden gestelde in te gaan, te weten dat de conclusie die is getrokken in het NEMAWO-rapport inhoudende dat de invoering van de eigen bijdragen en het verlagen van de inkomensgrens maatregelen zijn die beter achterwege kunnen worden gelaten, omdat de kosten ervan hoger zijn dan de opbrengst. Is deze conclusie juist, zo nee waarom niet?

De leden van de fractie van D66 constateerden dat de regering van oordeel is dat het doel van het heffen van eigen bijdragen en het stellen van inkomensgrenzen is om de gehandicaptenvoorzieningen betaalbaar te laten blijven en niet om de gemeenten de mogelijkheden te geven inkomenspolitiek te voeren. Zagen deze leden het goed, dan zal de gemeente in de praktijk wel degelijk inkomenspolitiek voeren – ze kan immers de hoogte van eigen bijdragen (met weliswaar een maximumgrens) en de inkomensgrenzen naar eigen inzicht vaststellen – ondanks het feit dat het doel inkomenspolitiek te voeren niet door de gemeenten beoogd wordt. Gaat het hier niet om een onvermijdelijk gevolg van de gekozen systematiek? Zou de regering alsnog nader willen expliciteren waarom het naar eigen inzicht vaststellen van inkomensgrenzen en hoogte van eigen bijdragen niet het voeren van inkomenspolitiek is? Zal het «afstemmen van voorzieningen (in geld) op de hoogte van het inkomen» leiden tot een variatie in de hoogte van de toe te kennen bedragen of kunnen gemeenten besluiten in het geheel niets meer te vergoeden? Blijven de eigen betalingen in het kader van de woningaanpassingen buiten de maximering?

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering of het haar bekend was dat verschillende gemeenten – tegen de met de Kamer gemaakte afspraken in – de eigen bijdragen van f 500 toch van tevoren innen en deze bovendien bij een negatieve advisering weigeren terug te betalen met als argument dat na aftrek van de gemaakte kosten er niets van dit bedrag meer over is? Zo nee, zou dit dan nader onderzocht kunnen worden? Zo ja, wat is de regering voornemens hieraan te doen?

Anders dan de regering zijn de leden van de fractie van D66 niet van mening dat het aanbrengen van woningaanpassingen primair gezien moeten worden als een verbetering van het woongenot. In de visie van deze leden betreft het veeleer een voorziening ter vermindering van de zorgbehoefte. Op grond hiervan waren zij van mening dat de toepassing van de kwaliteitskorting binnen de IHS-systematiek in deze gevallen achterwege zou moeten blijven. Voor zover dit zou betekenen dat hiervoor extra budget moet worden vrijgemaakt voor de VROM-begroting zou dit vanwege een verminderde zorgbehoefte vanuit de middelen van de AWBZ gecompenseerd kunnen worden.

Een gelijksoortige redenering met een omgekeerd effect is volgens de leden van de fractie van D66 van toepassing bij de toevoeging aan het

budget bijzondere bijstand ter compensatie van de eigen bijdrage die VROM in 1991 heeft doorgevoerd. Behalve voor de eigen bijdrage van f 500 zou dit ook moeten gelden voor het effect die de 25% eigen bijdrage zal hebben op de bijzondere bijstand.

In het voorlopig verslag hadden de leden van de fractie van D66 vragen gezet bij de opmerking in de Memorie van Toelichting dat verhuurders bij het bepalen van een huurverhoging rekening kunnen houden met de uitwerking daarvan op de hoogte van de te ontvangen IHS.

Uit het antwoord van de regering hadden de leden van de fractie van D66 opgemaakt dat het vooral de gemeente is die, door bij de vaststelling van de hoogte van de subsidie rekening te houden met de draagkracht van de huurder, invloed heeft op de hoogte van de huurverhoging en daarmee tevens kan voorkomen dat de maximale huursubsidiiegrens wordt overschreden. Zij konden deze visie onderschrijven. Daarmee blijft het voor deze leden onduidelijk waarom in de Memorie van Toelichting ook de verhuurders een specifieke verantwoordelijkheid op dit punt wordt toegedacht.

In de memorie van antwoord wordt gesteld dat de regering nadere regels zal stellen voor de lagere inkomens wat betreft de maximum eigen bijdragen. De leden van de fractie van de SGP vroegen de regering of het niet zinvol zou zijn om ook voor andere inkomensgroepen maximum vaste bijdragen vast te stellen. Zij waren met name bevreesd dat gezinnen of personen met een middeninkomen door een cumulatie van eigen bijdragen, met name wanneer daar een bijdrage in de kosten van woningaanpassing bijkomt, financieel in de verdrukking kunnen komen.

Ook vroegen de leden van de SGP-fractie de regering of de noodzakelijke aanschaf van voorzieningen door gehandicapten niet sterk vertraagd kan worden, omdat gehandicapten die niet over voldoende financiële middelen beschikken eerst willen weten of zij voor bijzondere bijstand in aanmerking komen, voordat zij de voorziening aanvragen.

In dit verband vroegen de leden van de fractie van de SGP of er al duidelijk is welk bedrag voor bijzondere bijstand op de begroting van VROM is opgenomen voor toevoeging aan het budget bijzondere bijstand ter compensatie van de 25% eigen bijdrage in de huur. Welke uitgangspunten hanteert de regering hierbij? Is het juist dat 40% van de gehandicapten een minimum-inkomen heeft en er dus 40% van de 25% korting vergoed zou moeten worden voor de bijzondere bijstand om gemeenten niet met die bezuiniging op te zadelen?

De leden van de fractie van de SGP wilden weten hoe groot de besparingen in de bijzondere bijstand doordat WVG-voorzieningen voorliggende voorzieningen voor 65-plussers worden, worden geraamd.

Het lid van de RPF-fractie ging in op de passage in de Memorie van Antwoord waarin gesteld wordt dat financiële medeverantwoordelijkheid van de gehandicapte er nooit toe mag leiden dat adequate voorzieningen voor de gehandicapte onbereikbaar worden. Een voorziening kan dus niet worden geweigerd, alleen omdat de gehandicapte geen financiële bijdrage kan leveren. Wat betekent dat meer geconcretiseerd? Kan dat betekenen dat een gehandicapte die niet een eigen bijdrage kan betalen ontslagen wordt van de plicht te betalen? De Memorie van Antwoord acht het mogelijk dat vraag en aanbod verstoord kunnen worden en sluit daarom extra middelen van het rijk aan het Gemeentefonds niet uit. Als dit op grote schaal zou gebeuren, is de nagestreefde budgettaire neutraliteit niet bij voorbaat al een wassen neus? Het RPF-fractielid vroeg voorts of ingegaan kan worden op de besparingen bij de bijzondere bijstand, nu bejaarden immers geleidelijk aan meer beroep zullen doen op de voorzieningen krachtens de WVG.

3. VOORZIENINGENTERREINEN

Algemeen

De onderscheiden toedeling van de leef-, woon-, zorg- en inkomensondersteunende voorzieningen was na de brief van de staatssecretaris van WVC en de uiteenzetting in de Memorie van Antwoord volgens de leden van de CDA-fractie duidelijker geworden. Deze leden zouden daarom in dit stadium van behandeling van het wetsvoorstel een uitgebreid overzicht per toe te delen voorziening willen ontvangen.

3.1. Leefvoorzieningen

De leden van de fractie van de PvdA hadden nog niet helder voor ogen wat de regering bedoelt met de opmerking dat m.b.t. AAW-voorzieningen die naar het buitenland worden geëxporteerd de bestaande praktijk wordt gecontinueerd. Wat is die bestaande praktijk? Heeft het onderhavige wetsvoorstel daarop geen enkele invloed?

Deze leden wilden nog een informatieve vraag stellen over de rolstoelverstrekking in bejaardenoorden. Worden rolstoelen voor bewoners van bejaardenoorden op dit moment gefinancierd uit WBO-gelden of uit de ABW?

Wie is nu en wie wordt straks de verstreckende instantie en welke de financieringsbron na het inwerkingtreden van de WVG? Indien dat de gemeente wordt, is daarmee dan rekening gehouden in het budget dat overeengekomen is met de VNG?

In de brief van 1-2-93 van de staatssecretaris van WVC staat dat bewoners van AWBZ-instellingen gebruik moeten kunnen maken van de gemeentelijke vervoersvoorzieningen. De leden van de PvdA-fractie waren hierdoor verrast: zij waren dit niet eerder tegengekomen. Is hiermee rekening gehouden bij de bepaling van het budget van de VNG? Volgens hun informatie is de bepaling van het budget op basis van GMD-uitgaven geschied en staan GMD-regels de verstrekking van voorzieningen aan bewoners van AWBZ-inrichtingen in de weg.

De regering gaat er, getuige een uitspraak dienaangaande voorsnag van uit, dat collectief vervoer goedkoper zal zijn. In lijn met hun eerdere opmerkingen omtrent het gebrek aan onderbouwing van dergelijke veronderstellingen, stelden de leden van de VVD-fractie, dat dat ook hier het geval was. De regering moest aangeven dat er over de besparing van vervanging van individueel door collectief vervoer geen cijfermateriaal beschikbaar is en dat binnenkort een werkgroep zal starten om te onderzoeken welke mogelijkheden er op het terrein van collectief vervoer bestaan. Deze leden achtten dit te laat en vroegen de regering of het niet verstandig zou zijn de uitkomsten van dat onderzoek bij de verdere behandeling van dit wetsvoorstel te betrekken, zodat er, juist op zo'n belangrijk onderdeel van het voorzieningenpakket en anders dan nu het geval is, sprake kan zijn van een verantwoorde besluitvorming.

De leden van de fractie van D66 waren van mening dat de regering de vraag naar een gerichte vergelijking tussen het huidige en het toekomstige pakket leefvoorzieningen onvoldoende had beantwoord. In het door de regering genoemde Kamerstuk (TK 21 613) wordt weliswaar een

overzicht gegeven van het huidige pakket, maar het gaat nu juist om de vergelijking met de toekomstige situatie. Het is voor een zorgvuldige besluitvorming noodzakelijk dat de Kamer deze pakketvergelijking op tafel heeft. Weliswaar kan voor het gemeentelijke deel slechts globaal aangegeven worden welke voorzieningen daar in principe onder vallen, maar dat is in dit opzicht geen probleem. Het gaat er nu juist om dat er duidelijkheid komt omtrent de regeling waarin de leefvoorzieningen die nu in het AAW-pakket zitten, uiteindelijk terechtkomen. Met andere woorden: het gaat om het loket waar de leefvoorzieningen uit het AAW-pakket na 1-1-1994 aangevraagd kunnen worden, los van de vraag of het in concreto tot de bedoelde verstrekking zal komen.

De leden van de fractie van D66 stelden vast dat de regering in haar beschouwing over de vervoersvoorzieningen die gemeenten kunnen regelen, niet verder komt dan een aantal veronderstellingen. Er is nog steeds geen antwoord gegeven op de vraag of er een oplossing is voor het vervoer dat verder gaat dan de gemeentegrenzen. De mening van de regering dat de privacy bij collectief vervoer niet in het geding is, wordt niet nader onderbouwd. Los van het algemene punt dat de medegebruikers per definitie op de hoogte raken van iemands bestemming, en afgezien van het probleem dat mensen so wie so kunnen hebben met het feit dat zij gedwongen worden samen te reizen met reisgenoten die zij niet zelf kunnen kiezen, gaat de regering hier voorbij aan de meer specifieke bezwaren op het vlak van de privacy, daar waar de betrokkene om hem of haar moverende redenen het doel van de reis verborgen wenst te houden. Deze leden vroegen de regering een reactie op het bovenstaande te geven.

De leden van de D66-fractie vroegen de regering helderheid te verschaffen over wat zij bedoelt met het uitspreken van de wenselijkheid dat bedrijfsverenigingen bij de mensen die een combinatie van werk- en leefvervoer hebben, rekening te houden met het beleid van de betreffende gemeente. Wil de regering rechtsgelijkheid tussen werkende en niet-werkende gehandicapten creëren door de bedrijfsverenigingen hun beleid te laten differentiëren al naar gelang het gemeentelijke beleid? Wat moet hierbij worden voorgesteld? Wat betekent dit dan in gemeenten waar de betreffende gehandicapte volgens het gemeentelijke beleid volledig zou zijn aangewezen op collectief vervoer? Hoe moet in dit verband worden omgegaan met de verschillende inkomensgrenzen die kunnen gelden? Welke uitvoeringstechnische consequenties, ook op het punt van personeelskosten en registratiesystemen, zitten hier aan vast? Als de regering dit niet kan overzien, kan hier dan op de kortst mogelijke termijn via de SVR en/of de GMD inzicht in verkregen worden?

De leden van de D66-fractie constateerden dat de regering de vraag over de recente onderzoeksrapportage over het gedecentraliseerde leerlingvervoer meent te kunnen beantwoorden met een verwijzing naar het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam en hetgeen de staatssecretaris van O&W hierover op 4 juni 1992 gezegd heeft. Deze beantwoording achtten deze leden merkwaardig in het licht van het feit dat het punt nu juist is dat beide evaluaties tot volledig tegenovergestelde conclusies leiden. In het UvA-onderzoek zijn de gemeenten ondervraagd, maar zijn de ervaringen van de ouders en die van de betrokken ouderverenigingen en belangenverenigingen niet meegenomen. De staatssecretaris van O&W droeg op 4 juni 1992 nog geen kennis van het tweede onderzoek, waarin deze kant van de medaille nadrukkelijk wel is betrokken. Dat gemeenten in het eerste onderzoek te kennen geven weinig klachten te horen, kan heel goed veroorzaakt zijn door het feit dat er geen rechtstreekse klachtenregeling is, maar dat gebruik gemaakt

moet worden van de AROB-procedure, hetgeen een drempelverhogende werking kan hebben. De leden van de D66-fractie verzochten de regering alsnog te reageren.

De leden van de fractie van D66 merkten op dat de regering er vooral nog vanuit gaat dat collectief vervoer van gehandicapten goedkoper zal zijn dan de huidige verstrekking van vervoersvoorzieningen. Dit achtten deze leden vreemd, nu immers een onderzoek is gestart dat moet uitwijzen of dit inderdaad het geval is. Het tegendeel zou wel eens uit het onderzoek kunnen blijken; aangepast vervoer voor gehandicapten is in Nederland nog nooit van de grond gekomen omdat het zo duur is. Het argument dat middels het collectieve vervoer de gemeenten voor minder geld meer vervoer op maat kunnen leveren, is dan ook vooral een geloofsartikel en dientengevolge wel een zeer wankel peiler waarop dit wetsvoorstel andere andere rust. Welke maatregelen zal de regering treffen indien uit het onderzoek blijkt dat collectief vervoer niet rendabel en dus niet haalbaar is?

Een ander punt – aldus de leden van de D66-fractie – met betrekking tot collectief vervoer betrof het feit dat de regering het toejuicht dat gemeenten bij de organisatie van het collectief vervoer vrijwilligers (= gratis werknemers) en WSW-werknemers (= 80% van het salaris vergoed door het rijk) inschakelen, terwijl er evenwel geen sprake mag zijn van concurrentievervalsing. Uit navraag in het veld is gebleken dat taxibedrijven een substantieel deel van hun inkomen verkrijgen uit het vervoer van passagiers, die hun kosten (deels) op grond van de ZFW en AAW vergoed krijgen. Als die ritten wegvallen door de organisatie van gemeentelijk collectief vervoer, dat met overheidsgeld in stand wordt gehouden, betekent dit dat al een deel van het inkomen van taxichauffeurs wordt «weggeconcurrereerd», tenzij gemeenten diezelfde chauffeurs ter compensatie van hun wegvallend inkomen een betrekking als chauffeur op de belbus zouden aanbieden. Als gemeenten dat niet doen, maar in tegendeel gebruik maken van voor hen van «goedkope» arbeidskrachten als vrijwilliger en WSW-werknemers, is per definitie sprake van verdringing van arbeidsplaatsen en concurrentievervalsing. Dat kan slechts incidenteel anders liggen in regio's waar nauwelijks taxibedrijven gevestigd zijn. Het is echter de bedoeling dat het collectief vervoer op grote schaal door alle gemeenten wordt ingevoerd (omdat het zoveel goedkoper zou zijn dan een taxi). Heeft het kabinet zich dit negatieve effect op de werkgelegenheid in de taxi-branche wel gerealiseerd? Wat wordt overigens met de passage over additionaliteit en het vermijden van concurrentievervalsing bedoeld?

De leden van de D66-fractie vroegen de regering wat de toekomst is van de voorzieningen met een aparte status in het huidige AAW-pakket (bijvoorbeeld de doventolkvoorziening, de sportrolstoelen en de overige voorzieningen voor ontspanning en ontwikkeling en de blindegeleide hond).

De leden van de fractie van Groen Links vroegen zich af wat de gevolgen voor gehandicapten zullen zijn van een door een gemeente opgezet collectief vervoerssysteem. Hoe moet een gehandicapte zich redden buiten de gemeentegrens? Veel gehandicapten zijn afhankelijk van vervoer van deur tot deur. In hoeverre kunnen zij een beroep blijven doen op een vervoersvoorziening? Wanneer zijn voor een individuele gehandicapte de vervoersmogelijkheden in een gemeente «adequaat»? Deze leden vroegen de regering daarvan een exacte omschrijving te geven.

Gemeenten kunnen vrijwilligers, WSW-ers en banenpoolers inschakelen ten behoeve van collectief vervoer van gehandicapten en ouderen. De arbeidsplaatsen moeten wel additioneel zijn en niet concurrentievervalsend, aldus de Memorie van Antwoord. De leden van de fractie van Groen Links vroegen hierop een toelichting. Zij hadden de indruk dat dergelijk vervoer per definitie concurrentievervalsend is, zeker daar waar dat vervoer nu door professionele taxi- en busbedrijven geschiedt.

De leden van de GPV-fractie waren nogal verrast te lezen dat de VNG op korte termijn een werkgroep zal starten om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn op het terrein van het collectief vervoer. Is dat niet een beetje aan de late kant? De centrale stelling van het kabinet is dat door decentralisatie van de vervoervoorzieningen maatwerk geleverd kan worden. Gemeenten kunnen gehandicaptenvervoer collectief gaan regelen. Naar nu blijkt moeten de mogelijkheden hiertoe nog worden onderzocht. Ontvalt hiermee niet een belangrijke grondslag van het wetsvoorstel? Waarop is de stelling van het kabinet dan gebaseerd dat het allemaal zo veel goedkoper kan? Is de regering op de hoogte van de nieuwe ov-producten die door taxibedrijven en openbaar-vervoerbedrijven op dit moment worden ontwikkeld? In de Memorie van Antwoord wordt gesteld (blz. 8) dat het niet verantwoord wordt geacht extra financiële middelen uit te trekken voor vervoervoorzieningen, mede gelet op de verhoging van lasten die op vervoersterrein of de burgers moet worden gelegd. Bedoelt de regering daarmee te zeggen dat de verlaging van de subsidies aan het openbaar vervoer en de extra verhoging van de ritprijzen een rechtvaardiging zijn voor een vermindering van de subsidies voor het vervoer van gehandicapten, zo vroegen de leden van de GPV-fractie.

Het lid van de RPF-fractie vroeg de regering nog eens concreter aan te geven hoe de vervoersplicht voor met name de kleine plattelandsgemeenten geregeld wordt en welke knelpunten en organisatorische problemen hier te verwachten zijn.

3.2. Woonvoorzieningen

In de Memorie van Antwoord hadden de leden van de CDA-fractie gelezen dat de regering van mening is dat bij de gehandicapten – die in aanmerking komen voor een woningaanpassing – de kwaliteitskorting van toepassing behoort te zijn. Immers, zo lezen zij: « de voorzieningen voor gehandicapten houden meestal een verbetering in van het woongenot». De leden van de CDA-fractie hebben een kanttekening bij de stelling dat het woongenot na aanpassing zou toenemen. Absoluut gesproken is dat juist, maar aanpassingen worden alleen uitgevoerd als zij om ergonomische redenen noodzakelijk zijn. Het woord «noodzakelijk» geeft aan dat de gehandicapte in een achterstandspositie verkeert t.o.v. een niet-gehandicapte of zichzelf, voordat hij/zij gehandicapt werd. Het gaat immers om de goedkoopste, adequate voorziening om optimaal – en niet meer dan dat – te functioneren, aldus deze leden.

De leden van de fractie van de PvdA hadden al eerder gesteld dat zij zich in beginsel konden vinden in de decentralisatie van de woningaanpassingen voor gehandicapten naar de gemeenten. Zij hadden hierover nog slechts enkele vragen. Deze leden wilden alsnog graag weten waarom voor circa 200 woningaanpassingen per jaar boven de f 45000 een apart circuit wordt geregeld (zoals verwoord in de brief van de staatssecretaris van WVC van 1-2-93) met alle afstemmingsproblemen vandien.

De leden van de PvdA-fractie stelden prijs op een uitvoerige toelichting

op de relatie tussen deze aanpassingsregeling en de nieuwe regeling voor de woonzorgcomplexen en lichtten dit verzoek als volgt toe. Het gaat bij beide regelingen om het uitgangspunt dat mensen zolang mogelijk zelfstandig moeten kunnen blijven wonen. Het gaat bij deze regelingen om (ten dele) dezelfde doelgroep. Voor beide regelingen wordt een aparte financieringsstroom geregeld. Deze leden waren van mening dat waar de aanleiding van dit wetsvoorstel o.a. is gelegen in de harmonisatie van de regelgeving en het bevorderen van het één-loket-model voor de cliënt, er veel voor is te zeggen om zowel de woonzorg-complexen, als de woningaanpassingen boven de f 45000 en de ADL-clusterwoningen te decentraliseren naar de gemeenten.

Wat deze leden betreft zouden ook de sociale pensions in deze beschouwingen betrokken kunnen worden.

Mocht de regering bij haar standpunt blijven dat de woningaanpassingen boven de f 45000 gefinancierd moeten worden uit de Wet Financiering Volksverzekeringen, is het dan mogelijk om de uitvoering van die betreffende regeling aan de gemeente over te dragen, waarbij de gemeente op haar beurt de kosten kan declareren?

Is hiervoor overigens een kopkostenregeling overwogen?

Geschillen rondom de grens van f 45000 komen dan niet voor, zo dachten deze leden. De leden van de PvdA-fractie hadden al tijdens een Mondeling Overleg van 29-1-1992 gesteld bij grensgevallen – zij dachten aan investeringen vanaf f 40000 – een onafhankelijke derde te willen inschakelen. Waarom wordt een dergelijke bepaling niet in de wet opgenomen?

Terugkomend op de vraag die zij reeds in het voorlopig verslag stelden, vroegen deze leden hoever het overleg hierover is gevorderd tussen de VNG en de zorgverzekeraars.

Overigens wilden deze leden graag nog nader geïnformeerd worden over de financiële gevolgen als de duurdere woningaanpassingen t.l.v. de Wet Financiering Volksverzekeringen komen.

De leden van de VVD-fractie wezen erop dat uit de regering gegeven informatie kan worden geconcludeerd, dat een belangrijk deel van de huurverhoging i.v.m. woonvoorzieningen in bijna alle gevallen wordt opgevangen door de IHS. Een dergelijke zekere compensatie is voor de eigenaar-bewoner niet aanwezig. Voor hem wordt alleen vermeld, dat in de gemeenteverordening bepaalde voorzieningen kunnen worden opgenomen, zonder die zekerheid. De aan het woord zijnde leden verzochten om gelijkstelling in deze van huurder en eigenaar-bewoner.

Naar aanleiding van vragen dienaangaande geeft de regering aan de grens van f 45000 te willen handhaven. Ligt het in het voornemen om op dat bedrag een indexering toe te passen of anderszins t.z.t. tot een aanpassing van dat bedrag te komen, aldus de leden van de VVD-fractie.

De leden van de fractie van D66 hadden een reactie van de regering gemist op een aantal door hen gestelde vragen in het voorlopig verslag (blz. 30) met betrekking tot de begrenzing woon-/zorgvoorzieningen (de fl. 45 000 grens). Zou de regering hier alsnog op in willen gaan, zo vroegen deze leden.

Woningaanpassing boven f 45 000 wordt doorverwezen naar de AWBZ-verzekeraar, zo wordt in de Memorie van Antwoord opnieuw gesteld. Wederom hadden de leden van de fractie van Groen Links moeten constateren dat er voor die grens geen argumenten gegeven worden. Dat «al jarenlang sprake is van een f 45 000 grens» lijkt deze leden geen afdoende argument. Hooguit zou dat argument redenen moeten zijn de grens – gezien de inflatie – hoger te leggen.

De leden van de fractie van de SGP hadden nog steeds twijfels over de wenselijkheid om woningaanpassingen boven de 45000 gulden voor rekening te laten komen van de AWBZ.

Een van de argumenten was dat ziektekostenverzekeraars een financiële afweging zouden kunnen maken tussen aanpassing van de woning dan wel opname in een intramurale inrichting.

De leden van de fractie van de SGP betwijfelden echter dat financiële argumenten een belangrijke rol spelen bij deze afweging. Is de noodzaak tot medische hulp en de intensiteit daarvan niet van veel meer belang, zo vroegen deze leden.

Ook bleven de leden van de SGP vrezen voor een afwentelingsmechanisme, waarbij gemeenten en ziektekostenverzekeraars in een belangenstrijd kunnen terechtkomen wat ten koste gaat van de gehandicapte.

De regering wil dit door toetsing door een onafhankelijke derde voorkomen. De leden van de fractie van de SGP wilden graag nadere informatie over deze «onafhankelijke derde»; is daar al een instantie voor gevonden?

En is het niet zinvol om een wettelijke termijn vast te stellen waarbinnen een procedure voor woningaanpassing moet worden afgerond, en dat bij overschrijding daarvan de gehandicapte het recht krijgt op een schadevergoeding?

Dit deed de leden van de fractie van de SGP nog eens uitdrukkelijk vragen of het niet effectiever is de aanpassingen van woningen via één instelling te laten verlopen, namelijk de gemeenten. Ook het feit dat woningaanpassingen boven de 45000 gulden niet veel voorkomen en het dus om een relatief gering bedrag gaat zouden hiervoor pleiten.

De verschuiving van de aanspraak op basis van de AWBZ naar de Wet Financiering Volksverzekeringen zagen de leden van de fractie van de SGP vooral als een procedurele wijziging die inhoudelijk niet tegemoet komt aan de bezwaren tegen de overheveling van woningaanpassingen boven de 45000 gulden naar de zorgverzekeraars.

Uit de memorie van antwoord, pag. 35 leidden de leden van de fractie van de SGP af dat woningeigenaren de kosten van aanpassingen boven de 45000 gulden moeten voorfinancieren, waarna zij ze later vergoed krijgen van de zorgverzekeraar. Zal die voorfinanciering de draagkracht van veel woningeigenaars niet te boven gaan?

Met het oog op het voorkomen van de moeilijke afstemmingsproblematiek tussen grote (> f 45 000) en kleine woningaanpassing hadden de leden van de GPV-fractie de suggestie gedaan gemeenten en zorgverzekeraars gezamenlijk (elk voor een bepaald percentage) verantwoordelijk te maken voor woningaanpassing. Beide hebben dan ook parallel belang bij zo laag mogelijke kosten. Deze vraag is niet beantwoord. Wil de regering alsnog op deze suggestie ingaan?

3.3. Zorgvoorzieningen

De leden van de fractie van de PvdA waren verheugd dat de regering bij brief van 1-2-93 heeft gereageerd op het advies van de Ziekenfondsraad van 25-6-92. De leden konden met de inhoud van de (late) reactie instemmen, al maakten zij op dit moment nog een voorbehoud ter zake van de woningaanpassingen boven de f 45000, om redenen die zij hiervoor al hadden aangeduid.

De leden van de fractie van D66 waardeerden het optimisme van de regering ten aanzien van het tijdsfad dat het onderhavige wetsvoorstel zou moeten volgen (zie de brief van de staatssecretaris van 16 februari

1993). Wel wilden zij hierbij aantekenen dat zij hoopten dat de beoogde snelle beantwoording van het eindverslag niet ten koste zal gaan van de kwaliteit van deze beantwoording, zoals zij meenden te bespeuren in de memorie van antwoord. Ten aanzien van het wetsvoorstel aanspraak op zorg (22 904) vroegen deze leden de regering of de regering zich verzekerd weet van politieke steun ten aanzien van het voorgestelde tijdpad met betrekking tot dit wetsvoorstel. Dit was deze leden namelijk nog niet geheel duidelijk daar waar het een nieuwe overheveling naar de AWBZ per 1 januari betrof. Zou de regering hier nader op in willen gaan?

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering in te gaan op hetgeen KLOZ en VNZ in hun gezamenlijke brief (van 9 december 1992) stellen. Volgens hen is met de overheveling van voorzieningen uit de AAW naar de AWBZ gelijktijdig sprake van een bezuinigingsoperatie. «Met de verstrekking van communicatiemiddelen is thans een bedrag van f 105 miljoen gemoeid; naar de AWBZ wordt slechts 60 miljoen overgeheveld. De dieetkostenvergoeding in de AWBZ beloopt thans eveneens circa 100 miljoen; naar de AWBZ wordt slechts f 20 miljoen overgeheveld. De memorie van toelichting schrijft deze besparingen met namen toe aan het stringentere toelatingsbeleid in de AWBZ. Tenzij er sprake is van een relevante vermindering van de aanspraken, lijkt deze onderbouwing op zijn minst in tegenspraak met ervaringen tot nu toe naar de AWBZ overgehevelde voorzieningen. Gelet op het ontbreken van inzicht in de juiste kosten, mede in verband met de uitbreiding van de doelgroep, wensen wij voralsnog geen budgettaire verantwoordelijkheid te dragen voor deze voorzieningen. Gedurende een nader te bepalen overgangstermijn zouden uitvoeringsorganen van enig financieel risico gevrijwaard moeten blijven. Dit standpunt geldt tevens ten aanzien van de aan de uitvoering verbonden kosten». De leden van de D66-fractie vroegen de regering op dit betoog een reactie te geven. Kan de regering overigens nader uiteenzetten wat zij onder dit stringentere toelatingsbeleid verstaat?

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering waarom zij de kosten van dieetvoorzieningen, nu opeens kosten die met «normale huishoudelijke uitgaven» te maken hebben noemt.

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering wat de overgang naar een systeem van functioneel omschreven zorgaanpakken in concreto betekent voor de hulpmiddelen die nu vanuit de AAW naar de AWBZ worden overgebracht? Op welke wijze zal een hoog-laag-bed functioneel worden omschreven?

De Ziekenfondsraad adviseert om alleen dieetpreparaten via de AWBZ te laten vergoeden. De regering stemt daar mee in. De leden van de fractie van de SGP vroegen de regering of dit niet een te beperkt standpunt is. Immers ook andere dieetproducten dan de preparaten kunnen om medische redenen nodig zijn, zorgen voor extra kosten en dienen dus in beginsel via de AWBZ vergoed te worden. Deze leden vroegen daarom of de regering dit wil effectueren.

Wat betreft de communicatiemiddelen waren de leden van de fractie van de SGP van mening dat die eerder tot de werk/leefvoorzieningen gerekend kunnen worden dan tot de zorgvoorzieningen. Een overheveling naar de AWBZ lag volgens deze leden dan ook niet direct voor de hand. In dit verband vroegen deze leden een grondiger commentaar op het advies van de Ziekenfondsraad dat deze voorzieningen, vanwege deskundigheid en snelle technologische ontwikkelingen, beter centraal via de AAW verstrekt kunnen blijven.

Ook wilden de leden van de fractie van de SGP als concreet voorbeeld

weten vanuit welke instantie een blinde-geleidehond zal worden bekostigd.

3.4. Inkomensondersteunende voorzieningen

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering aan te geven op welke gronden en criteria er een verschil wordt aangebracht tussen de geldverstrekkingen die volgens de Memorie van Toelichting tot de inkomensondersteunende voorzieningen behoren en die waarvoor dat niet geldt. Kan daarbij tevens de kritiek die met name de Gehandicaptenraad heeft geformuleerd op de tot dusverre gehanteerde criteria worden betrokken?

4. SAMENHANG EN AFSTEMMINGEN TUSSEN VOORZIE- NINGEN

Het had de leden van de CDA-fractie bevreemd dat de regering pas in een later stadium met nadere regels komt die de afstemming van voorzieningen in de werk-, onderwijs- en leefsituatie moeten inkaderen (Memorie van Antwoord, bladzijde 37). De verschillende partijen dienen volgens deze leden toch in een vroeg stadium te weten welke bevoegdheden zij krijgen en hoe zij zich op alle aspecten van de nieuwe situatie moeten voorbereiden?

De leden van de VVD-fractie waren het met de regering eens, dat afstemming en samenhang niet kunnen worden afgedwongen. De regering zou het echter wel kunnen stimuleren, zoals deze leden in een eerdere fase reeds hadden gesuggereerd. In dat verband noemden zij nogmaals de door hen gesignaleerde afwentelingsmogelijkheden, waarbij zij het met de regering eens waren, dat afwenteling naar de bijstand niet zal plaatsvinden. Dan blijven echter de IHS – deze leden waren het op dit punt dus niet eens met de regering –, de zorgverzekeraars respectievelijk WFV en de bedrijfsverenigingen over. Helaas moest ook hier weer worden geconstateerd, dat de regering niet de gewenste duidelijkheid kon geven en het moest laten bij de uitspraak nog nadere regels te stellen over de afstemming werk-/leefvervoer en onderwijs-/werkvoorzieningen.

De leden van de VVD-fractie bleven, ook na de beantwoording door de regering van hun eerdere opmerkingen en vragen dienaangaande, van mening, dat er met betrekking tot het aantal loketten niet veel wijziging komt. Zij konden zich wel vinden in de uitspraak van de regering, dat er sprake is van een bundeling van de processen m.b.t. de verstrekking van de voorzieningen en dat het veel minder gaat over de achterliggende regelingen, maar zij hadden nog niet de verwachting, dat alle betrokken instanties zich ook achter dat ene loket zouden verzamelen. In dat verband vroegen zij zich ook af in hoeverre de geopperde regionale samenwerking door verschillende gemeenten een bijdrage zou leveren aan de opzet van het ene loket, danwel weer een extra loket zou toevoegen. Ook het hanteren van weer een andere (financierings)regeling in de vorm van de WFV (Wet Financiering Volksverzekeringen) droeg niet bij aan de beoogde eenvoud in deze, zo waren zij van mening.

De leden van de fractie van D66 hadden vele vragen gesteld ten aanzien van de afstemmingsproblemen die in het nieuwe stelsel zouden kunnen ontstaan. De regering gaat hier echter nauwelijks op in. Deze leden zouden het op prijs stellen indien de regering alsnog de niet beant-

woorde vragen uit het voorlopig verslag (met welke verwijzing zij korthedshalve wilden volstaan) zou beantwoorden.

De leden van de fractie van D66 stelden vast dat het kennelijk de bedoeling is dat de werk- en onderwijsvoorzieningen bij de AAW blijven evenals de WAGW-voorzieningen. Het is eveneens de bedoeling dat de AAW in die situatie ook de leefvoorziening verstrekt. Voorts is men voornemens de voorzieningen voor personen die buiten Nederland wonen ook bij de AAW onder te brengen. Meer duidelijkheid op dat punt bestaat er niet. In feite ontbreekt de gehele regeling aan de kant van de AAW, hetgeen het moeilijk maakt om het onderliggende wetsvoorstel op zijn praktische uitvoerbaarheid te beoordelen. Zijn de voorzieningen die naar de AWBZ worden overgeheveld in de werk en onderwijssituatie een zaak voor de AWBZ of voor de AAW (bijvoorbeeld communicatie-apparatuur voor blinden)? In ieder geval wordt bij die voorzieningen niet de mogelijkheid van verstrekking van een gecombineerde werk/leefvoorziening voorgesteld. Hoe moet het als de aanvragen na elkaar in de tijd worden ingediend en als de AWBZ reeds voor de leefsituatie een eenvoudig apparaat heeft verstrekt, terwijl vervolgens blijkt dat voor de werk/onderwijsituatie een aangepast apparaat noodzakelijk is? Als de werkvoorzieningen ook door de AWBZ worden verstrekt, op welke wijze wordt dan in de noodzakelijke arbeidsdeskundige expertise voorzien? Hoe wordt de afstemming met de verstrekkingen op grond van artikel 57A geregeld?

Niet tevreden waren de leden van de GPV-fractie over de beantwoording van de vraag hoe de voorzieningen zullen worden verstrekt bij verandering van situatie. Van intra- naar extra-muraal v.v. of van werkend naar niet-werkend v.v. Dit antwoord was niet geheel duidelijk. Enerzijds lazen deze leden dat de situatie van het moment van de feitelijke verstrekking bepalend is en dat gedurende de looptijd van het bruikleencontract de hulpmiddelen gebruikt kunnen blijven, ook als verandering van situatie optreedt. Anderzijds lazen de leden van de GPV-fractie dat er nog nadere regels zullen worden gesteld met betrekking tot het behoud van voorzieningen bij beëindiging van onderwijs en werk. Zou de regering een en ander nader willen verduidelijken? Wanneer mogen die nadere regels worden verwacht? Kan de globale inhoud ervan worden bekendgemaakt?

5. UITVOERINGSASPECTEN

5.1. Kwaliteit van de voorzieningen; advisering

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid hadden al eerder aandacht gevraagd voor de advisering bij de meer ingewikkelde aanvragen. Het kunnen geven van goed advies stelt dan immers hoge eisen aan de kwalificaties van de adviseur of de adviserende instantie. Het antwoord van de regering, namelijk dat gemeenten op dit terrein zelf beleid willen ontwikkelen, vonden zij niet geheel bevredigend.

De leden van de PvdA-fractie achtten het van groot belang dat bij de rolstoelverstrekking en bij duurdere aanpassingen een deskundige (dienst) wordt ingeschakeld, niet alleen om een goed onderbouwd en integraal advies te verkrijgen, maar ook om de al eerder genoemde afwentelingsproblemen te voorkomen. Deze leden hadden daarbij ook als argumenten genoemd de mogelijke kostenbeheersing door centrale inkoop en de gecumuleerde ervaring. In dit kader wensten deze leden nog een vraag te stellen over de handhaving van de kwaliteit van bepaalde voorzieningen, zoals rolstoelen. Wordt iedere gemeente daarvoor zelf verantwoordelijk of is een keurmerk bijv. van een organisatie als TNO aanbevelingswaardig?

Gemeenten zullen moeten zorgen voor een samenhangend beleid in eigen huis, maar ook voor afstemming met de zorgsector, de woningcorporaties enz. De leden van de PvdA-fractie waren teleurgesteld over de reactie op de stellingname van de Raad van State dat de regering moet bevorderen dat samenwerkende partijen sluitende afspraken maken. De regering kondigt aan nadere regels te zullen stellen die de bevoegdheden van de verschillende partijen in het veld regelen en dat samenwerking en afstemming niet kan worden afgedwongen. Als dit zo is, welke middelen heeft de regering dan om de samenwerking te bevorderen?

Deze leden waren verheugd over de instemmende reactie van de regering op hun suggestie om de gemeentelijke indicatiecommissie uit te breiden tot een gemeentelijke indicatiecommissie voor ouderen- en gehandicaptenbeleid. Zij konden zich voorstellen dat dit geregeld zou worden via een wijziging van artikel 6j WBO. Graag zagen de leden van de PvdA-fractie een reactie van de regering hierop.

Deze leden waren ervan overtuigd dat door de uitbreiding van de taak van deze commissie meer samenwerking tussen partijen én een meer samenhangend beleid tot stand kan komen.

De leden van de fractie van D66 hadden geconstateerd dat van meerdere kanten is gewezen op de samenhang van dit wetsvoorstel met andere wetwijzigingen die op handen zijn. In dit verband is echter nog geen aandacht besteed aan de wijziging van de Organisatiewet Sociale Verzekeringen. Is het niet zo, dat in het synthesemodel dat de regering aanhangt, de positie van de GMD zodanig ingrijpend wijzigt, dat de ook door de regering onderschreven wenselijkheid van de expertise van deze dienst gehandhaafd blijft, moeilijk in de praktijk gerealiseerd kan worden? Zou de regering met het oog hierop een reactie kunnen geven op de stelling van de GAK/GMD-organisatie dat slechts met een «marktaandeel» op het terrein van de voorzieningen van 70% of meer deze organisatie in staat zal zijn de aanwezige deskundigheid op een rendabele manier in stand te houden?

De leden van de fractie van D66 constateerden dat de regering (Memorie van Antwoord blz. 39) geen gecertificeerde deskundigheid wenst voor de instantie waarbij de gemeenten hun deskundheidsadvies kunnen inwinnen. De regering acht het – zo begrepen deze leden – van groot belang dat de gemeenten op dit punt volledige beleidsvrijheid zullen krijgen. Juist omdat vele gemeenten hun kwaliteitsbeleid nog volledig of voor een groot deel van de grond moeten krijgen, dreigt hier een risico ten aanzien van verlies aan kwaliteit. De leden van de D66-fractie waren van mening dat de in de Memorie van Antwoord (blz. 39) gemaakte opmerking dat «het reeds ontwikkelde kwaliteitsbeleid door de betrokken partijen in samenwerking zal kunnen worden voortgezet» onvoldoende zekerheid voor gehandicapten met zich meebrengt. De aan het woord zijnde leden zagen graag een nadere argumentatie tegemoet waaruit blijkt welke bezwaren de regering nu feitelijk tegen een wettelijke certificering heeft.

De leden van de D66-fractie maakten zich enige zorgen over de voortgang van de nog uit te brengen modelverordening van de VNG. De modelverordening werd door hen als een belangrijk onderdeel van de WVG-discussie gezien en is als zodanig van groot belang bij de besluitvorming over de WVG als zodanig. Zij gingen er vanuit dat de Kamer in ieder geval vóór de plenaire behandeling over de modelverordening van de VNG zouden kunnen beschikken. Was deze veronderstelling juist, zo vroegen zij.

De leden van de fractie van Groen Links constateerden bij de regering een grote dosis optimisme ten aanzien van de kwaliteit van de uitvoering door de gemeenten en ten aanzien van de kwaliteit van de advisering en van de voorzieningen. De gemeenten zijn weliswaar verplicht in de verordening regels te stellen m.b.t. deskundigenadvies, maar in de wijze waarop zij dat invullen, zijn ze volstrekt vrij. De regering wil niets voorschrijven. Verwacht de regering niet dat veel gemeenten geen advies bij de GMD zullen vragen? Is de regering met de leden van de fractie van Groen Links van mening dat hier sprake is van onnodig verloren gaan van expertise en daardoor van kwaliteit van de advisering? Is de regering eveneens met deze leden van mening, dat de kwaliteit van de voorzieningen ontegenzeggelijk te lijden zal hebben van het beperkte gemeentelijke budget?

De leden van de fractie van de SGP vroegen de regering of het niet zinvol zou zijn om gedurende een overgangperiode de GMD nog een wettelijke vastgelegde functie te laten spelen bij de verstrekking van voorzieningen aan gehandicapten. Dat zou kunnen via een verplichte aanbidding van voorzieningen voor gehandicapten aan gemeenten gedurende een zekere periode. In die periode zouden de gemeenten zich verder kunnen instellen op het taken die zij krijgen in het kader van dit wetsvoorstel. Wordt daarmee niet een soepeler overgang en meer garanties voor behoud van kwaliteit gewaarborgd?

Tegelijk kan dan worden nagegaan of de gemeenten inderdaad voldoende zijn voorbereid op het verstrekken van de voorzieningen. Graag wilden de leden van de fractie van de SGP weten in hoeverre de gemeenten zich voorbereiden op het verstrekken van de voorzieningen per 1 januari 1994 en of die voorbereiding voldoende is.

De regering stelt in de Memorie van Antwoord dat gemeenten het reeds ontwikkelde kwaliteitsbeleid kunnen voortzetten; maar welke garanties heeft de regering dat dat ook daadwerkelijk gebeurt? Bestaat er niet een tendens dat gemeenten zelf zoveel mogelijk in eigen hand willen houden, zo vroegen de leden van de SGP-fractie.

Een ander punt van zorg dat leefde bij de leden van de GPV-fractie was of de gemeenten wel bijtijds alles op orde zullen hebben om de voorzieningen goed te kunnen gaan verstrekken. Er was sprake van een modelverordening van de VNG die vorig najaar al zou verschijnen. Zijn de berichten juist dat deze modelverordening niet voor de zomer verwacht hoeft te worden? Zijn de gemeenten dan nog wel reëel in staat per 1 januari a.s. de voorzieningen te gaan verstrekken? Is het ook denkbaar dat de voorzieningen gefaseerd uit de AAW worden gehaald, b.v. eerst de zorgvoorzieningen en pas daarna de leefvoorzieningen?

Is de regering bereid, als de invoering van de leefvoorzieningen bij de gemeenten stagneert, toch een overgangsfase in het leven te roepen waarbij gedurende een begrensde tijd nog sprake is van een gedwongen winkelnering bij die instanties die tot nu toe waren belast met de verstrekking van de desbetreffende verstrekking? Voorts vroegen de leden van de GPV-fractie of de regering het wenselijk acht, nu er een meer divers aanbod van voorzieningen en verstrekkingen komt dat er een soort keurmerk wordt ontwikkeld waarmee de kwaliteit van de producten en de diensten kan worden gegarandeerd. Acht zij dat haar taak of een taak van de desbetreffende sector zelf?

Het lid van de RPF-fractie vroeg om een nadere beschouwing met betrekking tot de uitvoeringsproblemen, nu onder meer de verplichte GMD-advisering vervalt. Ontstaat er dientengevolge ruimte voor commerciële advisering?

Voorts nog dit lid of er in de komende modelverordening kwaliteits-eisen worden opgenomen t.a.v. rolstoelen ed.

5.2. Rechtsbescherming

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering precies aan te geven wat de beroepsrechter kan toetsen en op basis waarvan. Het criterium «goedkoopste adequate voorziening» dat in dit verband keer op keer wordt aangehaald staat toch niet in de wet als toetsingsgrond? Als het de gemeenten vrij staat een inkomensgrens vast te stellen waarboven geen voorzieningen meer worden vergoed, is het dan in de optiek van de regering aan de beroepsrechter om deze te toetsen aan de zorgplicht? Zal in dat geval niet een periode van grote onzekerheid en zelfs chaos ontstaan na invoering van de wet? Is het de beroepsrechter die de hoogte van allerlei eigen betalingen moet sanctioneren? Hoe zal de praktijk van deze toetsing in zijn werk gaan, nu het de gemeente vrij staat lopende het jaar, om budgettaire redenen, de verordening aan te passen? Zal dan ten tijde van de toetsing door de rechter alweer een sterk afwijkend regime kunnen gelden? Wat is in dit verband nog de betekenis van de jurisprudentie, zowel tussen als binnen de gemeenten? Is er in de ogen van de regering naast de beschreven beroepsprocedure nog een mogelijkheid voor het aanspannen van een AROB-procedure in het kader van de WVG?

6. FINANCIËLE ASPECTEN

6.1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie vonden de nieuwe uitgebreide uiteenzetting omtrent de financiële aspecten in de begroting en sociale fondsen een aanzienlijke verbetering. Zij stelden op dit moment nog de vraag, welke bedragen met de efficiencykortingen zijn gemoeid.

De leden van de PvdA-fractie waren teleurgesteld waren deze leden over het feit dat een voor hen heel belangrijke vraag nog niet afdoende was beantwoord, namelijk de vraag naar de mogelijke cumulatie van financiële gevolgen voor het individu, voortvloeiend uit de verschillende maatregelen. Volgens de SVr zou sprake kunnen zijn van een inkomensachteruitgang van ca. f 12 000 per jaar; de Raad van State gaf als zijn opvatting dat aan de inkomensgevolgen een zekere begrenzing gegeven moet worden waarbinnen de mutaties zich afspelen. De leden van de PvdA-fractie vroegen alsnog een beschouwing van de zijde van de regering.

De leden van de VVD-fractie bleven er grote moeite mee hebben, dat er inmiddels wel op diverse plaatsen het een en ander was gezegd over de financiering tot nu toe door middel van rijksbijdragen en premies via de eerste belastingschijf, over het stoppen van de betaling van AAW-premies door boven-65-jarigen en over mogelijke inkomenseffecten, zonder dat in het kader van het onderhavige wetsvoorstel een integraal beeld kon worden verkregen over de toekomst dienaangaande. Zij verzochten met nadruk dat beeld alsnog te verstrekken. Voorts vroegen zij ook nog een toelichting omtrent de consistentie in de volgende drie citaten uit de Memorie van Toelichting: – in antwoord op de vraag in hoeverre steun aan bovenminimale inkomens bij cumulatie is verdisconteerd in het bedrag van 15 mln ABW, wordt gezegd, dat de regering ervan uitgaat, dat de eigen bijdragen zo worden vastgesteld, dat geen beroep op de ABW nodig is; (p. 48) m.a.w. geen vergoeding uit de

bijstand tengevolge van cumulatie; – de besparingen (in de bijzondere bijstand doordat WVG-voorzieningen voorliggende voorzieningen worden voor de 65-plussers) heeft de regering niet ingeboekt, omdat tegenover deze besparingen mogelijk extra uitgaven in de bijstand ontstaan door cumulatie van eigen bijdragen; (p. 49) m.a.w. wel vergoeding t.g.v. cumulatie; – «zoals reeds is aangegeven doen zich besparingen voor in de bijzondere bijstand die gebruikt kunnen worden voor het vergoeden van bijstand bij cumulatie van eigen bijdragen»; (p. 50) vergoeding t.g.v. cumulatie dus.

Deze leden verzochten vervolgens te worden geïnformeerd omtrent de grootte van het bedrag dat wordt bespaard doordat de voorzieningen voor 65-plussers via de voorliggende wet zullen worden gefinancierd.

Vervolgens vroegen leden van de VVD-fractie een reactie van de regering op de redenering, dat dit wetsvoorstel indirect voor een kostenstijging zal zorgen. De oorzaak daarvan zou liggen in een langer verblijf in ziekenhuizen e.d. door langduriger procedures bij indicatiestelling en besluitvorming door gemeenten, welke geen financieel belang hebben bij korte opnames en door langdurige besluitvorming over huisaanpassingen rond f 45000, (de al eerder genoemde afwentelingsdiscussie) tussen gemeenten en verzekeraar.

Bij brief van 1 februari j.l. wordt zijdens de regering aangegeven welke voorzieningen kunnen worden overgebracht en welke niet. Ten aanzien van enkele voorzieningen, zoals de woningaanpassingen, ADL-clusterwoningen en dieetvergoedingen was er in die brief sprake van een wijziging van standpunt van de zijde van de regering. De leden van de VVD-fractie verzochten om een nadere toelichting met argumenten, anders dan een verwijzing naar het advies van de Ziekenfondsraad, op basis van waarvan de regering op het eerdere standpunt was teruggekomen.

In het voorlopige verslag hadden de leden van de fractie van de SGP gevraagd naar concrete voorbeelden waaruit duidelijk wordt hoe een stringenter beleid voor de verstrekking van hulpmiddelen in de AWBZ kan worden gerealiseerd. Het antwoord van de regering was echter nogal vaak en algemeen, zodat deze leden deze vraag opnieuw wilden stellen.

De leden van de fractie van de SGP vroegen de regering wat de gevolgen zullen zijn voor de AWBZ-premie van dit wetsvoorstel. Weliswaar doet de regering voorkomen alsof de AAW-premie en de AWBZ-premie communicerende vaten zijn, maar betekent de uitbreiding met 65-plussers niet dat de toekomstige AWBZ-premie een stuk hoger komt te liggen dan de huidige AAW-premie?

In plaats van AAW-premie zullen 65-plussers in de toekomst ANW-premies betalen. De leden van de fractie van de SGP konden instemmen met het laten vervallen van de AAW-premieheffing voor 65-plussers vanwege mogelijke juridische risico's. Daarentegen roept de ANW-premieheffing voor 65-plussers wel enkele vragen op. In de eerste plaats ontstaat het beeld dat premieheffing voor een bepaalde volksverzekering niet meer in direct verband staat met de verzekerde risico's die in die verzekering gedekt worden. In feite wordt de ANW-premies nu gebruikt voor de financiering van AAW-voorzieningen; de leden van de fractie van de SGP vonden dat een ongewenste ontwikkeling.

Ook vroegen deze leden of de ANW-premieheffing wel voldoende compensatie biedt voor het vervallen van de AAW-premieheffing.

Ook vroegen de leden van de fractie van de SGP wat de gevolgen zullen zijn indien de AAW-kosten zullen stijgen, niet ondenkbaar gezien de toenemende vergrijzing, en de ANW-kosten zullen dalen, een gevolg van de invoering van de ANW. Hoe zal het financiële tekort dat dan ontstaat worden opgelost?

De leden van de GPV-fractie merkten op dat tot 1996 de toevoeging aan het gemeentefonds jaarlijks met 7% zal stijgen met het oog op de vergrijzing. In de gebruikelijke systematiek wordt hiermee echter geen rekening gehouden. De vergrijzing zal echter niet stoppen na 1996. Zien de bewindslieden geen aanleiding te bezien in hoeverre ook na dit jaartal rekening dient te worden gehouden met de toenemende vergrijzing?

6.2. Verdeling over gemeenten

Met betrekking tot de verdeling van de gelden over de gemeenten wilden de leden van de PvdA-fractie nog een opmerking maken. Zij hadden al aangegeven dat er problemen kunnen ontstaan bijvoorbeeld bij die gemeenten die relatief veel ouderen huisvesten. Nu de GMD-gegevens per gemeente bekend zijn, kan bekeken worden of er zich knelpunten voordoen. Acht de regering verfijning van de verdeel-sleutel in dat geval mogelijk?

De leden van de fractie van D66 vroegen de regering haar stelling te onderbouwen inhoudende dat er slechts sprake is van een «globaal verband» tussen het relatieve aantal ouderen en gehandicapten en de uitgaven op het terrein van de voorzieningen.

De leden van de fractie van de SGP bleven de indruk houden dat de regering te gemakkelijk de financiële taakstelling in verband met de verstrekking van voorzieningen aan gehandicapten, naar de gemeenten overhevelt. Enerzijds zijn gemeenten mogelijk beter in staat om «maatwerk» te leveren waardoor er besparingen ontstaan. Anderzijds zal iedere gemeente een eigen apparaat in het leven moeten roepen om de voorzieningen te verstrekken, wat weer leidt tot extra kosten. Graag zagen deze leden dan ook een concrete en gefundeerde argumentatie dat gemeenten voorzieningen goedkoper kunnen verstrekken dan zoals dat op grond van de AAW plaatsvond.

De leden van de fractie van de SGP constateerden dat de regering blijft vasthouden aan een verdeling van de middelen op basis van het inwoneraantal. Volgens deze leden zou dat in de praktijk tot onredelijke situaties kunnen leiden. De argumentatie dat niet het aantal ouderen of gehandicapten relevant is, maar veel meer de mate van gebruik van de voorzieningen wat niet geheel overtuigend. Immers ouderen en gehandicapten zijn relatief grotere afnemers van AAW-voorzieningen dan andere bevolkingsgroepen. Daar zou rekening mee gehouden moeten worden wanneer het gaat om de verdeling van de gelden. De leden van de fractie van de SGP vroegen de regering dan ook om bij de verdeling van de middelen rekening te houden met de leeftijdsopbouw in een gemeente.

Ook vroegen de leden van de fractie van de SGP in hoeverre artikel-12-gemeenten voldoende financiële mogelijkheden hebben voor het voeren van een adequaat beleid inzake de voorzieningen voor gehandicapten. Zullen gehandicapten in deze gemeenten niet snel in een slechtere positie terechtkomen dan gehandicapten in rijkere gemeenten?

7. EVALUATIE

Bij de leden van de CDA-fractie bestond er ten aanzien de vraag, welke de evaluatie-criteria zijn, nog geen duidelijkheid. Dat de evaluatie ertoe strekt om de uitvoering van de wet op onvolkomenheden te onderzoeken, hadden zij wel gelezen, maar niet welke meetbare criteria terzake zullen worden gehanteerd. Deze leden nodigden de regering uit bedoelde criteria aan te geven.

Daarom past het in de opvatting van de leden van de CDA-fractie de WVG, na het verstrijken van de evaluatie-termijnen in deze wet, in te trekken en zonodig deze taken in de gemeentewet op te nemen. De leden van de CDA-fractie bepleitten op deze gronden een einddatum in de WVG op te nemen.

Deze leden van de PvdA-fractie waren verheugd over de toezegging dat een begeleidingscommissie wordt betrokken bij de uitvoering van de WVG en dat er met gemeenten overleg gepleegd zal worden indien er signalen komen dat gemeenten het beschikbaar gestelde geld niet werkelijk besteden voor het beoogde doel. Bovendien waardeerden deze leden dat in de evaluatie ook zal worden meegenomen of de verdeelsleutel voor de gemeenten voldoende rekening houdt met het aantal ouderen en gehandicapten. Zij zagen dit echter liever op voorhand goed geregeld.

De leden van de D66-fractie vroegen de regering waarom de evaluatie eerst vanuit de centrale overheid wordt afgerond en dat pas daarna de resultaten daarvan aan de cliëntenorganisaties worden voorgelegd. Zijn de ervaringen van de cliënten, zoals die zijn opgetekend door de cliëntenorganisaties, niet een van de belangrijkste punten van de evaluatie?

Diverse opmerkingen

Ter vergelijking vroegen de leden van de fractie van de SGP om meer informatie over hoe in andere EG-landen de verstrekking van voorzieningen aan gehandicapten is geregeld. Zij wilden ook uitgebreidere informatie over de werking van de in de memorie van antwoord genoemde dienstencentra met geïntegreerde loketfuncties.

De leden van de fractie van de SGP vroegen de regering of, nu gemeenten steeds meer verantwoordelijkheden krijgen, het niet wenselijk is om het eigen belastinggebied van de gemeenten te vergroten.

Het lid van de RPF-fractie vroeg hoe het zit met fraudegevoeligheid van de WVG. Opent de verplaatsing van de gehandicaptenvoorziening van een volksverzekering naar een sociale voorziening – waar dus het behoeftekriterium geldt – niet een deur naar fraude, analoog aan de bijstand? Waarom telt vermogen niet mee? Is dat niet in strijd met het regime van een algemene voorziening?

Artikelsgewijze opmerkingen

Artikel 9:

Op de vraag van de leden van de fractie van de PvdA of de mogelijkheid van beroep ook geldt voor de hoogte van de eigen bijdragen werd ontkennend geantwoord. Graag zouden deze leden de motivering hiervoor vernemen.

De voorzitter van de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Doelman-Pel

De voorzitter van de vaste Commissie voor het Gehandicaptenbeleid,
Laning-Boersema

De voorzitter van de vaste Commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
Castricum

De griffier van de Commissie,
Jooren